

Laukkaset

Laukkasten sukuseura ry:n jäsenlehti 1/2021

Laukkaset

N:O 1 / 2021, Huhtikuu

Laukkasten sukuseura ry:n jäsenlehti

Osoite: Laukkasten Sukuseura ry
Heikki Laukkanen
Runonlaulajantie 123, Juva

26. vuosikerta

ISSN 1239-8993

SISÄLLYSLUETTELO

Pääkirjoitus	3
Vesireittejä vastavirtaan	4
KOKOUSHUTSU	6
Sukukokouksen ohjelma	8
Asikkalan Vääksy.....	10
Laukkaset Venäjällä	12
Petäjäveden/Jyväskylän Laukkaset.....	14
Kansallisarkisto avasi 1930-luvun digitoidut lehdet asiakaskäyttöön	18
Isoisäni äiti lahjoitti kivitemmin Pyhän Olavin killalle.....	19
Laukkaset-lehden 26. vuosikerta menossa.....	20
Lehden historia	21
Sukukokousten sidotut pöytäkirjat 1988 – 2018 30 vuotta ja 12 sukukokousta.....	22
Koronavuoden kaikuja	23
Sukuneuvoston uutisia.....	26
Jäsenistölle.....	27
Historian havinaa evakkoajalta ja sen jälkeen.....	30
Mitä sukututkimus on opettanut minulle?.....	31
Kansakoulunopettaja Matti Laukkanen sukua ja taustaa.....	35
Koulu kasvatti koko kylää.....	39
Kummitus Kiuruveden Koivujärvellä	43
Mielenkiintoinen harrastus ja ammatinvalinta	45
Keltainen Moottorisaha	48
Talven tunnelmia.....	54
Laukkasten sukuneuvosto 2018-2021	55

Sukuseuran kotisivut osoitteessa: www.laukkaset.org

Vastaava toimittaja	Heikki Laukkanen
Toimituskunta	Leo Laakko, Antti Laukkanen
Taitto	Grano Oy
Etukansi	Hotelli Tallukka. Vääksy Asikkala
Takakansi	Näkymä Vesijärvelle Pirppulanharjulta

Pääkirjoitus

Tervetuloa Laukkasten sukukokoukseen

Olemme eläneet vuoden poikkeusoloissa. Tätä kirjoitettaessa maaliskuun loppupuolella meillä ei ole vielä täyttä varmuutta siitä, minkälainen tautitilanne on heinäkuun alussa ja kuinka hyvä on rokotekattavuus. Sukuneuvosto on valmistellut sukukokousta. Tämän hetken tavoite on järjestää kokous normaalisti 3.7. Asikkalan Tallukassa. Kokouksen ohjelmasta ja järjestelyistä kerrotaan tarkemmin tässä lehdessä.

Maaliskuun sukuneuvoston kokouksen pidimme hybridimallilla Mikkelissä siten, että meitä oli kolme kokouspaikalla ja seitsemän sukuneuvoston jäsentä Teamsin välityksellä. Kokous onnistui hyvin. Sukuneuvosto kokoontuu seuraavan kerran Teamsin välityksellä toukokuun alussa arvioimaan koronatilanteen vaikutusta sukukokoukseen. Toivotaan, että tauti on juhannuksen jälkeen hallinnassa ja monen käsivarteen on piikki pistetty.

Sukuseura on Laukkasten yhdysside. Sukuseuran tehtävänä on palvella jäseniä ja luoda niin fyysisiä kuin digitaaliasiakin paikkoja, joissa suvun jäsenet voivat kohdata sekä vaihtaa tietoja ja kuulumisia. Vuoden vaihteessa seurassa oli 670 jäsentä. Uusien jäsenten saaminen vanhenevan jäsenistön tilalle on toiminnassamme panopistealue koko ajan. Sukuneuvosto esittelee Tallukassa toimintasuunnitelman seuraavalle sukukokoukskaudelle. Arvioimme neuvostossa syksyllä sukuseuran palveluita jäsenistön kannalta. Listasimme viisi tärkeintä palvelua:

- sukurekisterin ylläpito ja jäsenistön palveleminen rekisterin tiedoilla
- hyvätasoisien Laukkaset -lehden toimitaminen
- nettisivujen ajan tasalla pitäminen ja niiden kautta informaation välittäminen
- monipuolisen sukumateriaalin ylläpito ja markkinointi sukukirjat mukaan lukien
- Facebookin aktiivinen päivittäminen ja informaation välittäminen. Uutena kanavana on otettu käyttöön Instagram

Kaikilla edellä esitetyillä alueilla on ollut ja on tulevaisuudessa paljon tekemistä. Päättymässä olevan sukukokouksen tärkein asia oli sukukirjan valmistuminen sekä viime syksynä Lahdessa järjestetyn sukuseminaarin toteutus.

Sukuneuvosto on valmistellut toimintasuunnitelman vuosille 2021 -2024. Sen hyväksymisestä päätetään sukukokouksessa. Esityksessä on mm. seuraavia linjauksia sukukokoukskaudelle:

- seuraavan sukukirjahankkeen käynnistäminen
- sukuseminaarin toteuttaminen
- sukututkimuksen jatkaminen ja osana sitä DNA-testien toteuttaminen sukulhaarojen yhteyksien selvittämiseksi

Tarkemmin tulevan kauden toimintalinjauksia esitellään sukukokouksessa.

Sukukokouksessa valitaan seuraavaksi kolmeksi vuodeksi sukuneuvosto. Osa nykyisen sukuneuvoston jäsenistä ei ole ehdolla uuteen neuvostoon. Kaikki sukuneuvoston paikat täytetään aina kolmeksi vuodeksi, eli kaikki jäsenet ovat kerralla erovuorossa. Tarvitsemme sukuneuvostoon uusia toimijoita. Nyt on aika harkita edustusta alueilla ja sukuhaaroissa. Jos haluat käydä ennakkokeskustelua, miinuun voi olla yhteydessä. Toivottavasti saamme mukaan sellaisiakin toimijoita, jotka hallitsevat hyvin uudet viestintävälineet. Olemme siirtymässä sukuseuran toiminnassakin digitaaliseen.

Toivotan kaikki suvun jäsenet tervetulleiksi sukukokoukseen. Linjataan siellä yhdessä sukuseuran toimintaa seuraavaksi kolmivuotiskaudeksi ja valitaan seuralle toimijat.

Puheenjohtaja
Heikki Laukkanen

Vesireittejä vastavirtaan

Laukkasten suvun ensimmäinen sukukirja "Vesireittejä vastavirtaan" esittelee itäsuomalaisen Laukkanen-nimisten sukujen vaiheita vanhimpien asiakirjojen alusta 1540-luvulta 1700-luvun alkuvuosikymmeniin. Käsiteltävä ajanjakso päättyy suunnilleen Uudenkaupungin rauhaan (1721). Laukkasten kohdalla ei voida puhua vain yhdestä suvusta, sillä viimeistään DNA-projekti varmisti nimeä kantavan lukuisia erillisiä sukuja. Kirjassa käsitellään sukuhaarojen vaiheita kirkollista väestökirjanpitoa edeltävältä ajalta. Ajanjaksolta käytettävissä olevat asiakirjalähteet ovat siten pääasiassa erilaisia verotusluetteloita. Näiden tukena on käytetty isälinjaisia Y-kromosomin DNA-testejä, joiden avulla on saatu varmistettua sukuhaarojen välisiä suhteita ja toisaalta osoitettua mitkä Laukkas-suvut ovat samaa ja mitkä eri alkuperää. Kirja on yleisesitys sukuhaarojen vaiheista ja toimii pohjateoksena myöhemmille sukuhaara kohtaisille kirjoille. Se ei ole täydellinen esitys kaikista Laukkasista tuolta ajanjaksolta, sil-

lä aikataulu ja budjetti asettivat rajat vastaan tutkimuksellisesti. Kaikkien asiakirjalähteiden läpikäynti mistä vain Laukkasia mainitaan, olisi vaatinut huomattavasti enemmän työaikaa. Esimerkiksi tuomiokirja-aineistoa 1600-luvulta oli mahdollista käydä vain viitteellisesti läpi muutamista aukkokohtista, mutta niiden kokonaisvaltainen tutkimus olisi ollut liian suuritoiminen ajallisesti. Aikataulun vuoksi jouduttiin tekemään kompromisseja, mutta toivon kirjan täyttävän paikkansa Laukkasten perusteoksena. Myöhempien sukuhaarakohtaisten kirjojen on mahdollista syventää tutkimusta, sillä tällöin on mahdollisuus keskittyä suuremmalla tarkkuudella juuri kyseisen sukuhaaran aineistoon.

Antti Laukkanen ansaitsee kiitoksen Karjalan Laukkasten tutkimuksestaan ja hänen tekstinsä on päätyttyä kirjaan omana lukunaan. Antin työ antoi omalta osaltani loppuvaiheessa mahdollisuuksia keskittyä tarkemmin Savon, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Pohjanmaan Pulkilan tutkimuksiin.

Keskeisenä kantavana teemana sukukirjassa on isälinjainen DNA-tutkimus. Sitä ei saatu valitettavasti vietyä aivan loppuun, sillä asiasta kiinnostuneita Laukkasia ei kaikista sukuhaaroista löytynyt. Jos DNA-näytteet olisi saatu kaikista nykyisin mieslinjaisesti elävistä Laukkasten sukulinjoista, olisi monelta osin voitu esittää varmempia päätelmiä. Ehkäpä tämän kirjan luettuaan moni kiinnostuukin selvittämään perimäänsä DNA-testin avulla. Tämä on myös sukuseuran kannalta toivottavaa, sillä tuloksia voidaan hyödyntää myöhemminkin.

Sukukirja pyrkii esittämään polveutumisketjuja niin varhaisista kantaisista kuin kohtuullisella varmuudella voi esittää. Asiakirjojen puutteellisuuden, tutkimukseen käytettävän ajan rajallisuuden ja puuttuvien DNA-testien vuoksi oli jossain kohdin tyydyttävä hypoteeseihin ja osa sukuhaaroista oli jätettävä irttonaisiksi.

Kirjassa on luonnollisesti sukutauluja, kuten sukukirjoissa yleensä, mutta tavoitteenani on,

että pääpaino on itse tekstissä. Kirjan nimi "Vesireittejä vastavirtaan" kuvaa ei vain yhden, vaan useiden sukujen, joiden nimenä on Laukkanen, osuutta savolais-karjalaisen asutuksen leviämiseen uudenajan alussa. Tämä uudisasutusliike jätti jälkensä niin perimään, kuin murteisiinkin. Savo-karjalaiset isälinjat, jotka edustivat pääasiassa itäisen N-haploryhmän haaroja, levittäytyivät ja kasvoivat niin voimakkaasti, että pitkälti siitä syystä itäinen N-haplo-

ryhmä kasvoi Suomen yleisimmäksi isälinjaksi. Kaikki Laukkastenkin testatut sukuhaarat, vaikka ovatkin toisilleen varsin kaukaisia, kuuluvat myös N-haploryhmään. Tämä koskee niitä sukuhaaroja, jotka olivat nimeltään Laukkasia asiakirjojen alussa, eikä nimi tullut myöhemmin käyttöön talon nimestä.

Ari Kolehmainen

Laukkasten sukukirja Vesireittejä vastavirtaan

VESIREITTEJÄ VASTAVIRTAAN on edelleen saatavana. Kirja on mainio ajanviete vaikka korona yksinäisyyttä lieventämään. Ja hyvää luettavaa kesälomalla!

Kirja tilataan Leo Laakolta, maksu Laukkasten Sukuseura ry tilille FI68 2212 1800 0665 48

**Laita viestikenttää:
Kirjan nimi, oma nimi, osoite, puhelinnumero**

**Esim: Vesireittejä vastavirtaan
Lasse Lukija, Kirjakatu 2
12345 Sukuseutu
puh. 045 123 4567**

**Kirjan hinta: 50 €
postitus 10 €
yht. 60 €**

**TILAUS:
LEO LAAKKO
LATVAKUJA 2
16300 ORIMATTILA
puh. 044 323 7475
leo.laakko@gmail.com**

Laukkasten Sukuseura ry:n jäsenet kutsutaan

VARSINAISEEN SUKUKOKOUKSEEN

joka pidetään Hotelli Tallukassa
Asikkalan Vääksyssä
(Tallukantie 1, 17200 Vääksy)

Lauantaina 3. heinäkuuta 2021 klo 09.00 alkaen

Kokouksessa käsitellään sääntöjen 9 §:n mukaiset asiat.

*Kokouksessa on äänioikeus jokaisella läsnä olevalla, täysi-ikäisellä,
jäsenmaksun maksaneella tai siitä vapautetulla sukuseuran jäsenellä.*

Kokouksen esityslista ja muut asiapaperit jaetaan kokouspaikalla.

*Ohjelmaa on koko päivän ajan. Seuratkaa sukuseuran nettisivuja ja Facebook
-ryhmää, siellä kerrotaan kevään aikana tarkemmin ohjelmasta sekä mahdolli-
sista viranomaisohjeista johtuvista muutoksista aikatauluun, ohjelmaan sekä
kokousjärjestelyihin. Sukuneuvosto kokoontuu toukokuussa vielä arvioimaan
kokousjärjestelyjä. Tarkemmat ilmoittautumishjeet ovat tämän lehden sivulla
8 sekä seuran nettisivuilla ja Facebookissa. Ilmoittautumismenettely ja osallis-
tumismaksut kerrotaan kevään kuluessa Laukkasten sukuseuran kotisivuilla,
Facebook-ryhmässä ja Laukkaset-lehdessä.*

Lämpimästi TERVETULOA

*kaikki Laukkaset, Laukkasista polveutuvat ja Laukkasiksi
itsensä tuntevat perhekuntineen Asikkalan Vääksyyn!*

KOKOUSKUTSU

Asikkalan Vääksy, Hotelli Tallukka Asialista, sukukokous klo 9.00

1. Kokouksen avaus
Sukuseuran puheenjohtaja avaa kokouksen
2. Laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen
3. Kokouksen puheenjohtajan valinta
4. Kokouksen sihteerin valinta
5. Kahden pöytäkirjantarkastajan valinta
6. Kahden äänenlaskijan valinta
7. Asialistan hyväksyminen
8. Vuosien 2018-2020 toimintakertomusten käsittely
Asiakirjat jaossa kokouspaikalla osallistujille
9. Vuosien 2018-2020 tilipäätösten ja toiminnantarkastuskertomusten käsittely
Asiakirjat jaossa kokouspaikalla osallistujille
10. Päätöksenteko tili- ja vastuuvapauden myöntämisestä sukuneuvoston jäsenille
päättäneeltä kolmivuotiskaudelta.
11. Toimintasuunnitelman käsittely ja vahvistaminen alkavaksi kolmivuotiskaudeksi
Asiakirjat jaossa kokouspaikalla osallistujille
12. Liittymis- ja jäsenmaksujen vahvistaminen alkavaksi kolmivuotiskaudeksi
Sukuneuvosto esittää sukukokoukselle pääjäsenen jäsenmaksuksi
20 euroa ja perheenjäsenen maksuksi 5 euroa.
13. Toiminnantarkastajan ja varatoiminnantarkastajan valinta
(nyt varsinainen Hannu Laukkanen, vara Aate Laukkanen)
14. Sukuseuran puheenjohtajan valinta seuraavaksi kolmivuotiskaudeksi
(nyt puheenjohtajana Heikki Laukkanen)
15. Sukuseuran sukuneuvoston jäsenmäärästä päättäminen ja jäsenten valinta
seuraavaksi kolmivuotiskaudeksi.
Sukuneuvosto esittää sukuneuvoston jäsenmääräksi puheenjohtajan
lisäksi yhdeksän jäsentä.
16. Valitaan sukuneuvoston jäsenet seuraavaksi kolmivuotiskaudeksi
(Sukuneuvoston jäseninä ovat nyt seuraavat henkilöt)
Leo Laakko, Orimattila, Kinttaan sukuhaara
Antti Laukkanen, Helsinki, Parikkalan sukuhaara
Oskari Laukkanen, Kuopio, Pielaveden sukuhaara
Pia Laukkanen, Jyväskylä, Kesälahden sukuhaara
Risto Laukkanen, Jyväskylä, Kesälahden sukuhaara
Sami Laukkanen, Heinola, Kinttaan sukuhaara
Johanna Lindbohm, Mikkeli, Juvan sukuhaara
Taina Saarenpää, Vantaa, Kiteen sukuhaara
Juhani Tenhunen, Espoo, Pielaveden sukuhaara
17. Päätöksenteko seuraavasta sukukokouksen paikasta ja ajasta
Vuoden 2024 sukukokous esitetään pidettäväksi heinäkuun alussa
Punkaharjun Lustossa.
18. Jäsenistön mahdolliset ehdotukset
19. Muut asiat
20. Kokouksen päättäminen

Laukkasten Sukuseura ry.
Sukukokous 2021 klo 9.00
Asikkalan Vääksyssä
Hotelli Tallukka, Tallukantie 1, Vääksy
3.7.2021 klo 9.00

- 9.00 Ilmoittautuminen aulassa
- 9.30 Hartaushetki
- 10.00 Ari Kolehmainen
katsaus sukukirjaan
- 11.00 Sukukokous
- 13.00 Lounas
- 14.00 Sukujuhla alkaa

Tapahtuman yhteydessä olevat Laukkasten Sukuseura ry:n tuotteet myydään 20 % alennuksella.

Ilmoittautuminen ja maksu

Maksamalla osallistumismaksun 1.6.2021 mennessä Laukkasten Sukuseura ry:n tilille no: FI68 2212 1800 0665 48, ilmoittaudut sukukokoukseen ja -tapahtumaan. Erillistä ilmoittautumista ei tarvita.

Osallistumismaksu on 35e / henkilö ja 6-14 vuotiailta 10e. Alle kouluikäiset pääsevät ilmaiseksi.

Ilmoita viestikentässä seuraavat tiedot: Osallistujan nimi, sukuhaara (jos on tiedossa) tai syntymäaika, jotta voimme selvittää sukuhaaran (samannimisiä Laukkasia saattaa olla useita), ruokavalio / ruoka-aineallergiat sekä lasten iät.

Majoitus

Hotelli Tallukka sijaitsee luonnonkauniilla kannaksella kahden suuren vesistön välissä - Päijänteen kansallispuiston maisemissa. Sinne on helppo tulla, ja perillä odottaa aito, sydämellinen palvelu.

- 1hh 80e/standard-huone / yö
- 2hh 95e/standard-huone / yö
- 2hh 127e/superior-huone / yö
- 3hh 159e/superior-huone / yö
- 3hh 127e/standard-huone / yö
- 4hh 152e/standard-perhehuone / yö

Huonehinnat sisältävät runsaan aamiaisen noutopöydästä, sauna- ja allasosaston sekä kuntosalin vapaan käytön niiden palvelu-aikoina.

Jos kokous joudutaan perumaan tai siirtämään, huonevarauksen voi perua maksutta viimeistään vuorokausi ennen tapahtuman alkua.

Asikkalan Vääksy

Hotelli Tallukka sijaitsee Pirppulanharjulla Päijänteen ja Vesijärven välisellä kannaksella, Asikkalassa, Vääksyn taajaman eteläpuolella. Matkaa Lahden matkakeskuksesta on Tallukkaan noin 25 km tietä 24 Jyväskylän suuntaan. Se sijaitsee Lahdesta Jyväskylään menevän tien välittömässä läheisyydessä.

Kun Tallukka rakennettiin vuonna 1970, se palveli myös moottorihotellina vanhan nelostien kulkijoille. Asikkalalaiset tallukkajalat kunnostautuivat 1850-luvulla kuljettamalla Päijänteen ensimmäisen höyrylaivan koneiston Lahdesta Vähä-Äiniön telakalle. Tämä merkittävä pala Asikkalan historiaa eläkin nyt Tallukan nimesä ja logossa.

Vuonna 2020 Hotelli Tallukalla oli juhluvuosi. Se täytti 50 vuotta. Tallukka on palvellut matkailijoita ja ravintolavieraita jo yli puoli vuosisataa.

Lahdesta Hotelli Tallukkaan pääsee helposti julkisilla kulkuneuvoilla. Bussi Lahden matkakeskuksesta kulkee noin puolen tunnin välein, alkaen kello kuusi ja päättyen kello 22.00. Kesäaikana Tallukkaan ja Vääksyyn purjehtii myös sisävesialuksia Lahdesta, Heinolasta ja Jyväskylästä.

Aivan Tallukan tuntumassa, kävelymatkan päässä, on Lea Lahden ja Antti Vähälän perustama automuseo.

Antin automuseo on pieni kotimuseo, jossa on nähtävänä kolmisenkymmentä museorekisteröityä autoa ja muutama moottoripyörä. Autot ovat 1950–1970-luvun ajoneuvoja. Museossa on myös käsityöpuoti, jossa on myytävänä Lea Lahden käsitöitä. Museo ja käsityöpuoti ovat auki sopimuksen mukaan.

Antin automuseo.

Vääksyn kanava yhdistää Vesijärven Päijänteeseen toisen Salpausselän poikki Vääksyn taajaman halki Vesijärven laskujoen Vääksynjoen itäpuolella. Se on pituudeltaan 1300 metriä. Kanavaa voivat käyttää mitoiltaan enintään 35 metriä pitkät, 8,3 metriä leveät ja 11 metriä korkeat alukset. Syväys saa olla korkeintaan 2,4 metriä. Kanavan rakentaminen aloitettiin syksyllä 1868 ja se valmistui vuonna 1871. Vuosina 1908–1911 se uusittiin perusteellisesti.

Vääksyn kanava.

Riihimäki-Pietari-radnan rakentamispäätöksen yhteydessä 1860-luvulla tehtiin päätös myös Vääksyn kanavan rakentamisesta. Se on Suomen vilkkaimpia kanavia, jossa sulutuksia on keskimäärin 5000 vuodessa. Se tarjoaa sisävesivieneliikenteelle yhteyden Lahdesta Jyväskylään ja Heinolaan sekä vuonna 2020 avatun Kimolan kanavan kautta Voikkaan Virtakivelle, Kouvolan kupeelle asti.

Vesivehmaan lentokenttä sijaitsee Vierumäki-Vääksy-tien tien 313 varrella noin 10 km Vääksestä Vierumäen suuntaan. Vesivehmaan lentokentän rakennustyöt aloitettiin keväällä 1939, ja 28.5. kentälle laskeutui ensimmäisenä Oskari Haaki Fieseler Storch-koneella.

Sodan aikana Ilmavoimat käytti kenttää pommitus- ja hävittäjälennoilla sekä myös koulutuskenttänä. Vesivehmaan hallien ja lentokentän kunnosta vastasivat aluksi alueen ilmailuaktiivit ja sen jälkeen vuonna 1962 perustettu Lahden ilmasilta. Nykyisin museohalli on Suomen Ilmailumuseon omistuksessa.

Päijät-Hämeen ilmailumuseon hallissa on 18 lentokonetta ja noin 300 lentämiseen ja lentokoneisiin liittyvää esinettä.

Museo on avoinna koronatilanteen salliessa kesä-, heinä- ja elokuussa sekä syyskuun kahden ensimmäisenä viikonloppuna lauantaisin ja sunnuntaisin klo 11–17.

Päijät-Hämeen Ilmailumuseo ja Vesivehmaan lentokenttä.

Laukkaset Venäjällä

Kansallisarkisto on käynnistänyt monivuotisen Suomalaiset Venäjällä 1917–1964 -tutkimushankkeen, jossa selvitetään kymmenien tuhansien suomalaisten kohtaloa Neuvosto-Venäjällä ja Neuvostoliitossa. Monien sukujen jäsenien jäljet ovat hävinneet "punaiseen hämärään".

Suomesta on ollut vuosisatoja muuttoliikettä. Jo 1500-luvun lopulla metsäsuomalaiset valloittivat Ruotsin syrjäisiä seutuja kaskiviljelijöinä. Stolbovan rauhan jälkeen lähinnä Savosta muutettiin vallatulle alueelle Laatokan-Karjalaan ja Pohjois-Karjalaan. Ortodoksikarjalaisia siirtyi valloituspolitiikan seurauksena kauemmaksi itään osa aina Tveriin asti. Savosta muutti monta Laukansaarten Laukkastenkin jälkeläistä. Tätä muuttoa on kuvattu sukukirjassamme. Inkerinmaa asutettiin Ruotsin vallan kannustamana pääosin karjalaisten ja savolaisten toimesta 1600-luvulla. Tähänkin muuttoon Laukkaset asiakirjojen mukaan osallistuivat.

Myöhemmin Pietari Suuri perusti Pietarin kaupungin vuonna 1703 Nevan suulle inkeriläisten asuttamalle alueelle. Pietarin perustaminen on historiassa suurin yksittäinen päätös, joka on sanellut Suomen alueen kohtaloita viimeisen 300 vuoden aikana.

Pietarin kasvu veti itä-Suomesta paljon tavaraa ja ihmisiä. Kaikki kelpasi, mitä Saimaan ja Laatokan rannoilta irti saatiin. Saimaan kanavan vuonna 1856 tapahtuneen valmistumisen jälkeen koko Saimaan altaan alue kytkettiin Kannaksen lisäksi osaksi Pietarin talousaluetta. Pietarista tuli miljoonakaupunki jo 1800-luvulla. Saman vuosisadan lopulla Pietarissa asui enemmän suomenkielisiä kaupunkilaisia kuin Helsingissä – Pietari oli suurin suomenkielinen kaupunki maailmassa. Vähän ennen itsenäistymistämme Pietarissa asui lähes 30000 suomalaista. Tämän lisäksi Pietarissa ja sen ympäristössä asui reilun 100000 asukkaan inkeriläinen väestö, jonka juuret olivat

Kuvassa Mirko Harjulan kirjan kansi. *Suomalaiset Venäjän sisällissodassa 1917 - 1922.*

savolaisissa ja karjalaisissa suvuissa kolmen sadan vuoden takaa.

Väestö kasvoi Pietarissa voimakkaasti. Sinne suuntautui 1800-luvun lopulla muuttoa Suomen alueelta - erityisesti Itä-Suomesta. Sieltä ei juurikaan lähdetty Amerikkaan, koska Pietari oli lähellä ja sinne pääsi nopeasti sekä laivalla että junalla. Suomalaiset työskentelivät Pietarissa monissa ammateissa; upseereina, hopeaseppinä, satulaseppinä, nuohoojina, palvelijoina, ajureina ja rakentajina. Suomalaisista noin 100 yleni kenraalikuntaan suuriruhetinaskunnan aikana. Suomalaiset ja erityisesti parikkalalaiset hallitsivat Pietarin niin sanottua

nuohousmafiaa eli he olivat markkina- ja hintajohtajia. Moni Laukkasen suvun edustaja sai Pietarista oppia ja töitä ja asettui sinne perheineen asumaan. Tästä vaiheesta saa erinomaisen kuvan lukemalla Max Engmanin kirjan Pietarin suomalaiset. Jos sukunne edustajia on reilut sata vuotta sitten asunut Pietarissa, kirja kannattaa lukea.

Vallankumouksen seurauksena suurin osa suomalaisista muutti itsenäistyneeseen Suomeen monien menettäessä käytännössä kaikki säästönsä. Pietarista tultiin mukaan myös Suomen sisällissotaan 1918 niin valkoisten kuin punaistenkin puolelle. Merkittävä määrä punaisten johtajista oli Pietarissa asuvia aktiivisia bolshevikkejä. Sisällissodan jälkeen Venäjälle pakeni arviolta 10000–15000 hävinneen puolen edustajaa. Luvut vaihtelevat eri lähteissä. Pakenijoiden joukossa oli rintamalla taistelleiden lisäksi punaisten hallintoon osallistuneita ja heidän omaisiaan. Suomessa lokakuussa 1917 valitun eduskunnan kansanedustajia muutti mukana noin 40. Heistä monet saivat surmansa Stalinin hallinnon aikana. Joitakin palasi vuosien kuluessa takaisin Suomeen.

Venäjällä käynnistyi lokakuun vallankumouksen jälkeen sisällissota, joka kesti monta vuotta. Suomalaisia taisteli venäjän sisällissodassa molemmilla puolilla. Myös Viron vapaussodassa suomalaisia oli molemmin puolin. Niin sanotuissa heimosodissa Laatokan-Karjalassa ja Vienassa suomalaiset sotivat omine johtajineen molemmin puolin. Myös englantilaisten perustamassa Muurmannin legioonassa oli vankka suomalainen edustus. Moni suomalainen sai sotilaskoulutuksen Venäjällä. Markku Salomaa on kirjassaan Punaupseereiden nousu ja tuho kuvannut suomalaisten punaupseereiden kohtaloa. Teos ilmestyi vuonna 2018. Noin 1400 suomalaista koulutettiin Venäjällä punaupseereiksi vv. 1918–1935. Kadettikoulussa koulutettiin samana ajanjaksona suunnilleen saman verran

upseereita Suomen armeijan tarpeisiin. Pääosa punaupseereista menehtyi Stalinin puhdistuksissa 1930-luvun lopulla. Osa selvisi ja soti talvi- ja jatkosodassa Neuvostoliiton joukoissa. Kymmenisen heistä nousi kenraalikuntaan.

Käsiini osui kirja suomalaisista Venäjän sisällissodassa vuosina 1917–1922. Sen on kirjoittanut Mirko Harjula. Kiinnostukseni heräsi, kun kirjan luetteloista löytyi neljä Laukkasta:

- Antti Laukkanen, valmistui vuonna 1920 komentajakurssilta, palveli eri joukko-osastoissa
- Matti Laukkanen, syntynyt Pälkjärven Jerossa 28.10.1885, sekatyömies, joka vakoili Kolatselässä, jäi kiinni ja joutui Suomessa vankilaan
- Pekka Laukkanen, syntynyt Rääkkylässä 28.8.1891, asui Muolaassa, joidenkin lähteiden mukaan saattoi olla koulutuksen saanut Saksan jääkäri. Valmistui punakomentajaksi ja palasi Suomeen. Liikkui rajan molemmilla puolilla. Osallistui pohjoisen läskikapinaan ja palasi taas Venäjälle
- Jaakko Laukkanen, syntynyt 5.10.1905 Rovaniemellä, meni läskikapinan mukana Venäjälle ja kävi kansainvälisen sotakoulun. Muutti nimensä Väinö Mühoseksi ja kuoli Stalinin puhdistuksissa vuonna 1938

Kiinnostus monien sukulaistemme vaiheisiin on lisääntynyt. Uusia tutkimuksia on käynnissä. Monen suomalaisen kohtalo Venäjällä on edelleen avoin.

Kirjailija Sirpa Kähkönen on käsitellyt "sinne menneitä" eli Venäjälle muuttaneita Kuopio-sarjan romaaneissa. Erityisesti teema on esillä vuonna 2014 ilmestyneessä teoksessa "Graniittimies". Romaanit kertovat Tuomen suvun tarinaa sisällissodasta 1970-luvulle. Monessa suvussa ihmisiä jäi molemmille puolille rajaa ja yhteydet katkesivat. Antti Tuurin Ikitie-kirja kertoo Yhdysvalloista ja Kanadasta

Petäjaveden/Jyväskylän Laukkaset

muuttaneista suomalaisista, jotka tulivat suuren laman aikana rakentamaan ihanneyhteiskuntaa Venäjän Karjalaan. Heidän yhteisönsä tuhoutuivat pääosin puhdistuksissa 1930-luvun lopulla.

Suomalaisuhreja on arvioitu kuolleen ”Stalinin lihamyllyssä” eli kansanvihollisina vainoissa yhteensä noin 8000–25000. Enimmillään määrä on suunnilleen sama kuin punaisten puolelta menehtyneiden Suomen sisällissodassa ja sen jälkeisillä vankileireillä. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura toteutti viime vuonna muistitietokeruun Stalinin vainojen suomalaisista. Venäjällä aihe on edelleen arka. Sandarmohin teloituspaikkaa Petroskoin pohjoispuolella tutkinut historioitsija Juri Dmitrijev on nyt vankilassa. Suomalainen tietokirjailija Aimo Ruusunen julkaisi äskettäin kirjan Petroskoin lähellä olevan Punakankaan suomalaisista uhreista. Kansallisarkisto on käynnistänyt viisivuotisen tutkimuksen suomalaisista Venäjällä 1917–1964. Jos sinulla on tietoja suvun jäsenten vaiheista Venäjällä, niitä kannattaa nyt toimittaa Kansallisarkiston käyttöön. Venäjällä on vielä paljon arkistoja tutkimatta. Osa ei ole vielä avautunut tuolta ajanjaksolta tutkijoille.

Suomessa sotaturmatietokannasta löytyvät kaikki sisällissodan sekä vuosien 1939–1945 sotien uhrien nimi, syntymäpaikka, ammatti, kuolinsyy, kuolinpaikka ja -aika sekä hautapaikka. Meillä on pidetty tärkeänä saattaa kaikki tieto yleiseen käyttöön.

Sisällissodan uhreista löytyy 16 Laukkasten nimeä. Sisällissodassa Laukkasia oli molemmilla puolilla. Vuosien 1939–1945 sotien uhrien luettelosta löytyy 105 Laukkasen tiedot. Heidän joukossa ovat kaksi setääni, Heikki ja Taavetti.

Heikki Laukkanen

Jyväskylän Laukkasten sukuhaara on ollut pieni kummajainen Laukkasten sukuseurassa. Nyt olemme hieman ryhdistäytyneet ja selvittäneet alustavaa tietoa sukuhaarastamme. Tähän on koottu vähän rönsyilevää, isälinjaisesti alenevaa tietoa oman sisarusarjani kohdalla. Alla oleva tieto on toki lukijan vastuulla. Tulevaisuudessa sukujuuremme ehkä varmistuvat. DNA-testi on lähetetty tutkittavaksi yhdeltä veljistämme ja tulosta odotellaan.

Nykyisten selvitysten mukaan sukuhaaramme historia johtaisi Petäjaveden pitäjän Ylä-Kintauden kylän Tuohimäen tilalle. Tuohimäki sijaitsee aivan Petäjaveden ja nykyisen Jyväskylän (ent. Jyväskylän mlk) rajalla. Vuosisatoja sitten osa Tuohimäen asukkaista kulkeutui Petäjaveden pitäjärajan toiselle puolelle Soukkajärven kylälle, nykyisin Nyrölä, (ent. Jyväskylän mlk, nyk. Jyväskylää). Ajan kuluessa väki on siirtynyt edelleen laajemmalle alueelle. Tuohimäen talo on vielä olemassa, tosin omistajasuku on vaihtunut vieraalte.

Jyväskylän Laukkasten sukuhaaran ensimmäiseksi tiedossa olevaksi henkilöksi on kirjattu **Erik Matinpoika** (Erik Mattsson) (s.1766 - k.1816). Hän oli uudisraivaaja/talollinen Ylä-Kintauden Tuohimäessä. Erikin aiemmista elämän vaiheista ei ole varsinaista tietoa, pieni perimätieto on kuitenkin kytemässä. Erikin puoliso oli Maria Johansdotter. Lapsia heille syntyi seitsemän. Lapsista vanhin, Matti (s.1799 - k.1834), jatkoi Tuohimäen tilan pitoa talollisena, isänsä kuoleman jälkeen.

Erik Matinpojan ja Marian seitsemästä lapsesta kolmanneksi nuorin, nimeltään myös **Erik** (s.1810 - k.1866), löysi vaimokseen Maria Matintyttären Nyrölä kylän Purun talosta. Oltuaan muutaman vuoden Purulla vävynä, **Erik Eerikinpoika** (Eriksson) ja Maria siirtyivät Nyrölä Laukkalan (Laukka-aho) uudisraivaaja/talollisiksi. Erik Eerikinpojan ja Marian syntyneestä kymmenestä lapsesta vanhin oli **Kalle Juhani**. Sisarusarjaan kuuluivat myös Maija Liisa, Eeva Stiina, Helena (Lena), Erika, Topias, Vilhelmina, Amalia, Mooses ja Hilma.

Yrjö Aukusti Laukkasen lapsuuden perhekuva. Edessä vasemmalta: Yrjö Aukusti, äiti-Aina Lyylä, isä-August, Tuomas Einari ja Lauri Aukusti. Takana vasemmalta: Aina Amanda, Tyyne ja Nestor.

Kirkonkirjojen mukaan tässä vaiheessa on käytetty sukunimeä **Laukkanen**. Aiemmat sukupolvet on kirjattu patronyyminä, ilman sukunimeä.

Kalle Juhani (s.1841 - k.1922) jatkoi kotitilan pitoa talollisena Laukkalassa. Hänen ensimmäinen puolisonsa oli Amalia Erikintytär Matomäki Uuraisilta. He saivat neljä lasta. Leskeksi jäätyään Kalle avioitui vielä uudelleen Hedda Stina Erikintytär Haarasen kanssa. Lapsia heille syntyi kahdeksan. Myöhemmin, monien vaiheiden kautta Kalle Juhani siirtyi Vesangan Peltolaan, josta viimeinen tieto on. Kalle Juhanan jälkeen Laukkalan uusiksi omistajiksi tuli Kallen ensimmäisen Amalia-vaimon veli, Johan Eric Ericsson (Eerikinpoika) Uuraisilta ja hänen vaimonsa Selma. Laukkalan tila on myöhemmin jaettu kahtia.

August (s.1871 - k.1946) syntyi kolmantena lapsena Kalle Juhanan ja Amalian avioliitosta. August oli useissa Nyrölä taloissa itsellisenä tai torpparina päätyen lopulta kiinnekirjojen mukaan talolliseksi Nyrölä/Sikamäen **Pöytä-mäkeen**.

Pöytämaellä talollisena asuville Augustille ja hänen vaimolleen Aina Lyylälle (Erkintytär Mäkinen) syntyi kuusi lasta, joista nuorin oli

Yrjö August. Toisesta Augustin avioliitosta Liisan (Elisabeth'in) kanssa syntyivät tyttäret Lyyli ja Marita.

Yrjö Augustin (s.1906 - k.1973) nuoruuden kulkemiset liikkuvat usein Pöytämaelta Vertaalan kautta Nyrölään ja muuallekin työreisuille. **Vertaala** kuuluu Vesangan kylään, (ent. Jyväskylän mlk, nyk. Jyväskylää). Yrjön matkojen varrella, Vertaalassa, on **Alhaisen** pienviljelystila. Alhaisen tilan omisti tuolloin Toivo Vertainen ja Ruusa (os. Keminen). Toivon rakentama hirsinen uudispiirtti on vieläkin olemassa Alhaisella. Piirtin seinähirret on nostettu hakopuina läheisestä **Yölamesta**. Toivolla ja Ruusalla oli tytär **Eeva**. Taloudessa asui myös ajoittain Ruusan iäkäs äiti Helena (Lena) Keminen (os. Laukkanen, Kalle Juhanan sisar).

Sota-aikana korpraali-Yrjö toimi rintaman etujoukoissa ratsurina. Sodan jälkeen avioituttuaan Yrjö Laukkanen ja Eeva (os. Vertainen) viljelivät Eevan pientä kotitilaa, yhdessä Eevan vanhempien kanssa. Mäkisistä maista raivatut moreenimaat ja suosta kuokitut halkanarat suopellot kasvoivat alkuun lähinnä viljaa, heinää ja juureksia. Kotieläimet, läheinen kalarikas Yölampi, marjaiset metsät ja metsästyks toivat ahkeralla työllä evästä pöytänsä omavaraistaloudessa. Talvisin Yrjön aika meni

Eeva Vertainen (myöh. Laukkanen),
mummonsensa Helena (Lena)
Kemisen (os. Laukkanen) hellässä
hoivassa.

Kahvitauko pihapöydän ääressä. Vasemmalla Eeva ja Yrjö
Laukkanen. Oikealla Ruusa (os. Keminen) ja Toivo Vertainen
keskellä lapsikatrasta.

Yhdessä tehden suksien tervausta nuotiolla.

Juomatauko heinäpellolla.

metsätöissä, työparinaan riuska suomenhe-
vonen. Lapsikatrasta alkoi siunaantua Yrjölle
ja Eevalle. **Viisi tyttöä** (Helena, Toini, Hilikka,
Kirsti ja Pirkko) ja **viisi poikaa** (Antti, Erkki,
Aarne, Esko ja Risto). Työvoimaa riitti pientilal-
le omasta takaa. Myös sosiaalinen kanssakäy-
minen hoitui luontevasti. Yrjö laajensi tilaa vie-
lä vuonna 1961 ostamalla pienen naapuritilan
Alhainen 1. Nämä Alhaisten maa-alueet ovat
aikoinaan kuuluneet Vertaalan isoimpaan Var-
renmäen tilaan.

Nykyisin tuota **Alhaisen tilaa** viljelee ja kehit-
tää yrittäjinä Yrjön ja Eevan pojista **Esko** pu-
olionsa **Tuulan** kanssa. Eskolla ja Tuulalla on
kolme tytärtä. Tilan tuotantosuuntana on vi-
hannesten viljely ja markkinointi, pääasiassa
satokaudella Jyväskylän torilla.

Yölampi, tuo Alhaisen kotilampi, on saanut
tänä vuonna julkisuutta. Yölammen ääriviivat
on ikuistettu uuden Keski-Suomen Nova-
sairaalan julkisivuun Jyväskylään, yhdessä
kahden muun lammen kera. Arkkitehti on inno-
voitunut tuomaan lähialueen luonnonkauneut-
ta kaikkien nähtäville.

Mennäänpä vielä historiaa hieman taaksepäin.
Aiemmin kerrotun **Erik Erikinpojan** (s.1810 -
k.1866) ja Maria Matintytär Purun kymmenes-
tä lapsesta toiseksi nuorin oli **Mooses** (s.1857
- k.1936), Kalle Juhani Laukkasen veli. Moo-
ses Laukkanen ja hänen toinen puolisonsa
Selma Leivonen saivat aikoinaan kahdeksan
lasta, mm. **Vihtori Einarin** (s.1895 - k.1952).
Mooseksen perhe asui tuolloin Jyväskylässä
ja Mooses toimi siellä mm. ajurina. Vuosien
saatossa Mooseksen ja Selman poika, Vihtori
Einari avioitui Elsa Kalmarin kanssa, saaden
kolme lasta. Näistä lapsista keskimmainen,
Lauri Ossian (s.1923 - k.2001), löysi Juvalta
puolisokseen Aune Ester Summasen. Ja kuin-
ka ollakaan, Lauri Ossian ja Aune Laukkasen
kahdesta tyttärestä toinen on ihana lehtemme
runojen kirjoittaja **Sirpa Herve!**

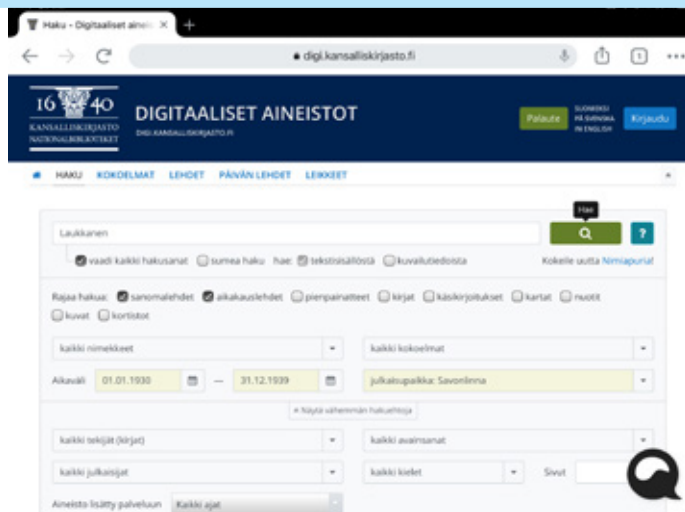
Lopuksi. Parhaimmat kiitokset Aimo Lauk-
kaselle Saloon ja Leo Laakolle Orimattilaan
saamastani mielenkiintoisesta taustamateri-
aalista. Lämpimät kiitokset myös rakkaille si-
saruksilleni yhteistyöstä.

Kirsti Laukkanen

Yrjö ja Eeva Laukkasen varttunut lapsikatrasta Vertaalan Alhaisella.

Kansallisarkisto avasi 1930-luvun digitoidut lehdet asiakaskäyttöön

Kuva on Kansallisarkiston digitaaliset aineistot -hakuvalikosta. Hakusana "Laukkanen" lisäksi voi lisätä vaikkapa etunimen ja paikkakunnan. Haku voi rajata sen mukaan, mistä dokumenteista haluaa tietoa; kuten sanomalehti tai aikakauslehti. Ajankohdan voi rajata haluamakseen. Sen lisäksi voi valita haluamansa lehden tai tietyllä paikkakunnalla julkaistut lehdet. Kattavasti aineistoa on saatavissa 31.12.1939 asti.

Tähän saakka vanhat sanoma- ja aikakauslehdet ovat olleet digitoituna saatavilla nettihaulla vuoden 1929 loppuun asti. Tämän vuoden alussa lehtien digitointi on kasvanut kymmenellä vuodella eli 31.12.1939 asti. Uutta digitoitua aineistoa tuli nettiin selattavaksi sanomalehtien osalta 1,4 miljoonaa sivua ja aikakauslehtien osalta 1,8 miljoonaa sivua. Ennestään vanhoja lehtiä oli 7,8 miljoonaa sivua sanomalehtien ja 6,8 miljoonaa sivua aikakauslehtien osalta. Eli yhteensä netistä voi selata ja lukea noin 18 miljoonaa sivua vanhoja lehtiä. Paljon mielenkiintoista tapahtumaa löytyy monien Laukkasten esivanhemmista. Vanhoista lehdistä sadan vuoden takaa löytyy paljon tietoja suvun edellisistä sukupolvista. 1900-luvun alkupuolella kerrottiin lehtijutuissa kaikki asiat vielä oikeilla henkilönimillä, silloin ei ollut aavistustakaan tietosuojasta. Tarkkoja henkilötietoja löytyy seurakunnan ilmoituksis-

ta, maakaupoista, huutokaupoista, kärjäuutisista, paikkakunnalta muutoista ja urheilutuloksista. Joistakin jutuista löytyy runonlausujat nuorisoseuran kevätkuuhlistat tai koulun kevätkuuhlien yksinlaulajat. Kaikki viinan salakeittäjät ja muutkin pienet rikokset kerrotaan lehdistä oikeilla nimillä. Jossakin jutuissa on mainintoja myös tekijöiden suvusta ja vanhemmista. Kun laitoin hakusanan Laukkaset, niin koko digitoidun ajanjakson osalta tuli 87000 sivua ja pelkästään 1930-luvun osalta löytyi 37000 sivua. Jos hakua rajaa vaikka Pielaveteen tai Sääminkiin ja 1930-lukuun, sivuja tulee esille noin 2500 kappaletta. Te, jotka olette seuranneet "Sukujen salat"-televisio-ohjelmaa, oletteko huomanneet, että ohjelmassa tulee hyvin esille se, mitä kaikkea tietoa omasta suvusta voi löytyä digiarkistosta. Kannattaa tehdä hakuja.

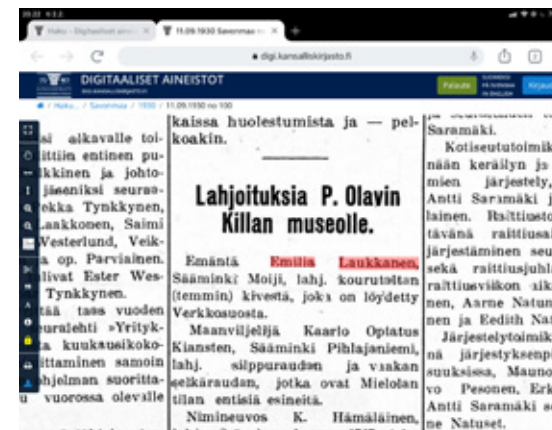
Heikki Laukkanen

Isoisäni äiti lahjoitti kivitemmin Pyhän Olavin killalle

Kun uutta materiaalia tuli nettiin, oli mukava tehdä muutama haku myös omista esivanhemmista. Löytyihän sieltä heti mm. isomummi Emilia Laukkanen, os. Kososen kuolinilmoitus. Hän syntyi 22.8.1861 Punkaharjun Kalajärvellä ja kuoli vapun aattona 30.4.1939 Säämingin Moijilla (Moinniemellä). Mielenkiintoinen juttu minun sukuhaarani osalta Emiliasta löytyi täysin yllättäen. Hän oli kivitalta (temmin) lahjoittaja Pyhän Olavin killalle Savonlinnassa vuonna 1928. Uutinen siitä oli mm. Savonmaa-lehdessä vuonna 1930. Tämä tarina ei ole siirtynyt suvussa jälkipolville. Lehtijutun mukaan kivitalta (temmi) on löytynyt Verkkosuolta, joka löytyy nykykartoista. Suo sijaitsee Emilian kotitalosta noin 500 metrin päässä. Verkkosuola oli aikanaan ollut Saimaan rannan tuntumassa, kun Saimaan vedenpinta oli noin 4 metriä korkeammalla ennen Vuoksen puhkeamista Imatralla. Oliko löytöpaikka mahdollisesti lähellä kivikautista asuinpaikkaa? Oliko Emilia sen itse löytänyt, sitä jutusta ei voi päätellä. Olisiko suolta ajettu mutaa mäkipeltojen parannukseksi ja temmi olisi silloin löytynyt?

Leski myi kotitalon miniänsä veljelle seuraavana vuonna, ja muutto talosta oli edessä. Halusiko Emilia tehdä kulttuuriteon vai riittikö yleinen paikallinen innostus vanhaan historiaa? Kehottiko joku lahjoitukseen? Jonnekin se temmi piti laittaa, kun muutto oli edessä. Näihin kysymyksiin kukaan ei enää ole vastannut. Voi vain arvailla. Pyhän Olavin killa on Savonlinnassa toimiva perinteitä vaaliva ja paikallista historiaa nykyisin esillä pitävä yhdistys, joka itsenäisyyden alkuaikoina keräsi esineitä paikallismuseoon. Myöhemmin kaikki lahjoitetut tavarat on luovutettu Savonlinnan maakuntamuseoon, josta se Emilia Laukkanenkin lahjoituskortti löytyi. Museo on evakossa ja nopeasti varastosta ei vielä löytynyt esinettä, mutta kyllä se on varastossa tallessa.

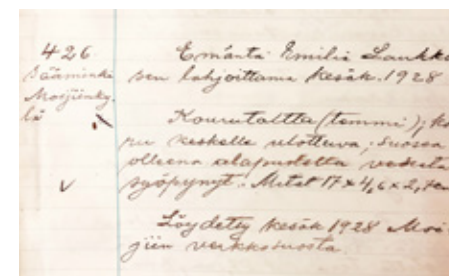
Heikki Laukkanen

Emilia Laukkanen Pyhän Olavin killalle lahjoittama kivinen temmi, joka oli löytynyt Verkkosuolta Moijilla (Moinniemellä). Kivitemmi (talta) kuuluu nyt Savonlinnan maakuntamuseon esineistöön.

Savonlinna

Savonlinnan maakuntamuseo kortti Emilia Laukkanen löytämästä ja lahjoittamasta kivitaltasta (mitat 17x4,6x2,1cm)

Laukkaset-lehden 26. vuosikerta menossa

Laukkaset-lehti on ilmestynyt vuodesta 1996 lukien kaksi kertaa vuodessa, paitsi vuonna 2008, jolloin lehteä toimitettiin kolme numeroa. Nyt käsillä oleva julkaisu on lehden 52. numero. Koko on pysynyt alusta alkaen samana. Taitto, painopaikka ja ulkoasu ovat vuosien kuluessa jonkin verran muuttuneet. Lehteen ja sen kuviin on tullut vuosien aikana lisää väriä tekniikan parantua ja halventuessa. Viime vuosina taitto ja paino on tapahtunut Grano Oy:ssä Mikkelissä. Lehdestä otetaan noin 550 kappaleen painos. Se lähtee jakoon jäsenille postin kautta kymmenen eri maahan.

Lehti perustettiin Eino Laukkanen ollessa puheenjohtaja. Sen keskeinen tehtävä on toimia yhdessä Laukkasten sukuseuran jäsenten välillä. Lehdessä kerrotaan Laukkasista, Laukkasten historiasta ja sukuseuran toiminnasta.

Lehti on koko toiminnan ajan aktivoitunut jäsenistöään kirjoittamaan. Kirjoittajia on vuosien aikana ollut runsaasti. Sukuseuvosto kokonaisuudessaan käsittelee lehteä joka kokouksessa. Käymme läpi tullutta palautetta, ideomme tulevia jutun aiheita sekä jäsenille jaettavaa informaatiota. Lehtemme on keskeinen osa seuran palvelua jäsenistölle.

Laukkaset-lehti palkittiin ensimmäisellä palkinnolla vuonna 2009 Sukuseurojen Keskusliiton ja Sukuviesti-lehden valtakunnallisessa sukulehtikilpailussa ja toisella palkinnolla vuonna 2003 samassa kilpailussa.

Kukin puheenjohtaja on toiminut omalla kaudellaan myös lehden päätoimittajana. Monia sukuseuvoston jäseniä on kuulunut toimituskuntaan. Puheenjohtajan ohella käytännön lehden toimittamisesta ovat vastanneet ensi-

25 vuosikerrasta Laukkaset-lehtiä saa kolme kirjaa. Nidotuista sinikantista kirjoista on helppo selata vanhoja lehtiä. Näin ne säilyvät tuleville sukupolville. Kirjoissa on monta on tarinaa Laukkasista.

sijaisesti seuraavat henkilöt (Eino ja Aimo samalla puheenjohtajia):

- Eino Laukkanen vv. 1996 - 2000
- Aimo Laukkanen vv. 2000 - 2003
- Margit Laukkanen vv. 2003 - 2009
- Heikki Laukkanen vv. 2009 - 2012
- Ritva Laukkanen vv. 2012 - 2018
- Leo Laakko v. 2018 -

(Myös lehden oikoluku/kustannustoimitus vaatii sängen runsaasti työtä! oikol.huom. ja kisanhännänosto)

Julkaistuissa lehdissä on viime vuoden loppuun mennessä ollut yhteensä 1784 sivua. Lehdessä on viime vuosina ollut keskimäärin 40 sivua numeroa kohden.

Lehden historia

SAATTEKSI:

Viime keväällä syntyi suvun piirissä ajatus omasta sukujulkaisusta. Toukokuussa päätettiin, että se toteutetaan jo Joensuun sukukokoukseen mennessä. Allekirjoittanut sai tehtäväkseen julkaisun toimittamisen.

Koska aikaa oli verraten niukasti, arvioitiin, että kuvallisen ja painetun julkaisun laatimiseen ei ole taloudellisia eikä aikataulullisia edellytyksiä. Myös taitto piti suunnitella mahdollisimman nopeasti toteutettavaksi. Käytävissä olevalla laitteistolla voitiin julkaisu toimittaa lyhyellä aikataululla vain esimerkiksi tinkimällä asianmukaisesta tavutuksesta.

Julkaisun kehittämisessä lienee useita eri mahdollisuuksia. Voimme ensinnäkin tyytyä tammennyypiseen kuvattomaan lehteen, jolloin kustannukset jäävät verraten kohtuullisiksi. Toiseksi sukuseura voisi hankkia omistukseensa, mutta allekirjoittaneen käyttöön lähes painotasoista tekstiä kirjoittavan tulostimen ja tarvittavat julkaisuohjelmat. Tässä tapauksessa allekirjoittanut voisi tehdä julkaisua omalla IBM 386 tietokoneellaan, mainitulla tulostimella ja julkaisuohjelmalla. Kolmanneksi julkaisu olisi mahdollista tehdä kirjapainossa.

Tehtävä ratkaisu riippuu sekä julkaisun hinnasta että sen levikistä. Arvioisin, että 100-300 kappaleen painos hintaan 50 markkaa olisi järkevin tehdä tammänkaltaisena monisteena. Lasertulostettu ja kuvallinen lehti maksaisi noin 50-75 markkaa ja painettu julkaisu noin 75-100 markkaa mainittuna painoksena. Mikäli tilaajia ja ostajia löytyisi enemmän, hinta laskisi vastaavasti. Pohdittavaksi tulee myös kysymys, olisiko julkaisusta tehtävä tilattava vai kuten tämä, sukukokouksessa myytävä.

Miten tahansa lehteä tehdäänkin, tarvitaan kirjoituksia ja mahdollisesti myös kuvia julkaisumme täyttämiseen. Jutut sukumme esivanhemmista ja erilaiset henkilökohtaiset muistelukset ovat tervetulleita. Niitä voi lähettää sukuseuralle, jonka kautta pyrimme julkaisemaan mahdollisimman monta seuraavassa lehdessämme, jos sellainen päätetään tehdä ensi vuonna tai seuraavana.

Oikein mukavaa kesänjatkoa koko sukuvälille yhdessä ja kullekin erikseen.

Kalervo Laukkanen
Toimittaja

Lehden perustamiseen liittyvä muistio ehkä vuonna 1990. Tämä muistio on kirjoitettu ennen Joensuun sukukokousta, joka oli 1991, lehden ensimmäinen numero ilmestyi viisi vuotta myöhemmin. Varmaan ensimmäinen idea lehdestä, silloin lähetettiin kaksi jäsenkirjettä vuodessa.

Sukukokousten sidotut pöytäkirjat 1988 – 2018

30 vuotta ja 12 sukukokousta

Kaikkien sukukokousten pöytäkirjat liitteineen on nyt sidottu yhdeksi kirjaksi. Kaikki pöytäkirjat ovat tallessa. Ne ovat kulkeneet puheenjohtajalta seuraavalle parissa mapissa. Sukukokouksissa on aina käsitelty sääntöjen mukaiset asiat. On käyty läpi mennyt sukukokouskausi, linjattu tulevaa toimintaa sekä valittu puheenjohtaja ja sukuneuvosto. Osassa pöytäkirjojen liitteitä on sukukokouksien osanottajaluettelo. Sellainen löytyy myös perustamiskokouksesta vuodelta 1988. Nidottuna pöytäkirjat säilyvät hyvin tuleville sukupolville ja voivat siirtyä jälleen yhdeltä puheenjohtajalta seuraavalle.

Seuraavassa luettelossa ovat sukukokousten paikat ja vuodet, joiden pöytäkirjat liitteineen on tallennettu nidottuun kirjaan:

- 1988 palokunnantalo, Helsinki, perustamiskokous
- 1990 Vanha kasino, Savonlinna, käynti Laukansaari, ylimääräinen sukukokous
- 1991 Joensuun Karjala-talo, Joensuu
- 1994 Vanha Kasino, Savonlinna, käynti Laukansaari
- 1997 kulttuurikeskus, Iisalmi
- 2000 Vanha kasino, Savonlinna, käynti Laukansaari
- 2003 Karjala-talo, Helsinki
- 2006 Ruusuhoivi, Rantasalmi
- 2009 Hotelli IsoValkeinen, Kuopio
- 2012 Hotelli Herttua, Kerimäki
- 2015 Seurakuntaopisto, Järvenpää
- 2018 Paviljonki, Savonlinna

Seuraava sukukokous pidetään Tallukassa, joka sijaitsee Asikkalan Vääksyssä. Sukuneuvosto vastaa seuran toiminnasta sukukokousten välillä. Sukuneuvoston kokouk-

sista pidetään pöytäkirjaa. Vuosien 2014–2020 pöytäkirjat liitteineen on myös samassa yhteydessä nidottu kirjaksi. Pöytäkirjat on numeroitu alusta alkaen juoksevalla numerolla. Tämän vuoden maalikuussa sukuneuvosto piti historiansa 87. kokouksen. Kokouksia on vuosittain ollut 2–4 kappaletta, viime vuosina pääsääntöisesti kaksi kokousta vuodessa. Sukukokouksen päätöksistä kerrotaan jäsenille joko nettisivuilla tai sitten seuraavassa lehdes- sä. Nidotut pöytäkirjat ovat numerot 71–86.

Vanhemmat pöytäkirjat numeroiltaan 1–70 ovat kolmessa mapissa. Ne ovat olleet viime ajat erillään, mutta hyvässä tallessa. Ne on tarkoitus sitoa myös kevään aikana kirjoiksi. Alkuaikojen kokousten pöytäkirjojen kansioissa on vaihtelevasti liitteitä. Paljon sukuseuran historiaa on pöytäkirjoihin tallentunut.

Heikki Laukkanen

Sidotut sukukokousten pöytäkirjat 1988–2018 ja sukuneuvoston pöytäkirjat 2014–2020. Sidotut kirjat ovat mustakantisia.

Koronavuoden kaikuja

Maaliskuinen päivä oli jo kääntymässä iltaan, kun vuosi sitten kaarsimme pakettiautolla tulevan kotitalomme pihaan. Olimme ajaneet tuon Helsingin ja Turun välisen matkan tauotta, sillä olimme jo myöhässä annetusta aikataulusta ja muuttoapu + koirahoitajat melkein odotelivat ovella. Kilpajuoksu koronan kanssa oli alkanut, kun maahan oli julistettu poikkeustila. Seuraavana päivänä sulkeutuisi Uudenmaan raja.

Tuosta päivästä on pian vuosi ja nyt voin jo todeta, että koronasta huolimatta paljon mielenkiintoisia asioita ja tapahtumia mahtui tähänkin aikaan, myös sukututkimuksen saralla: uusi koti, uusi asuinympäristö ja uudet naapurit sekä myös uusia, läheisiä dna-osumia, uusia sukulaisia. Ja vastauksia vanhoihin kauan vaivanneisiin kysymyksiin!

Forsgrenin jälkipolvea

Martta Koski ja poikansa Pentti.

Lapsena ja vielä nuorena aikuisenakin ihminen ottaa sukulaiset annettuina eikä juurikaan mieti sukulaisuuden perusteita. Minäkään en tullut äitini vielä eläessä pohtineeksi kenen jälkeläisiä olivat esimerkiksi äidin velipuoli Leo Armas Eliel Massinen tai serkku Martta Matilda Koski. Äidin sukua tutkiessani havahtuin pohtimaan tarkemmin, mutta niin Martta ja äitini kuin muutkin asiaan liittyvät aikalaiset olivat jo ehtineet ylittää ajan rajan. Ei ollut oikein ketään keneltä kysyä sen jälkeen, kun omat serkut oli käyty läpi, eikä vastausta löytynyt. Koronavuonna asia sitten selvisi melkein itsestään. Ihan yksikseni en olisi kyllä vastausta tuohon Martan arvoitukseen löytänyt, mutta asia lähti avautumaan, kun sain Aimo Laukkaselta tiedon Gustava-mummini Maria-sisaren olinpaikasta. Olin jo luopunut toivosta, kun Mariaa ei löytynyt mistään aiemmin perhettä tutkiessani. Nyt kuulin, että Maria oli ottanut muuttokirjan Mikkeliin ja työskennellyt erään rusthollin piikana, mutta päätynyt Hämeenlinnan kautta Helsinkiin. Tutkimukseni sai uutta puhtia, kun löysin Marian ja miehensä Henrik Johan Forsgrenin Helsingin kirkonkirjoista ja heille löytyi jokunen lapsikin. Tässä kohtaa oli suureksi avuksi myös dna-osumani Petri Lindholm, joka itse sattui olemaan Marian ja Henrik Johan Forsgrenin jälkipolvea. Petriltä sain vielä ihan virallistakin tietoa Marian jälkeläisistä.

Maria s. Laukkasen (1872-1940) ja Henrik Johan Forsgrenin (1863-1917) lapset:

- Saara Maria (1895-1926)
- Johan Niilo (1897-1946)
- Yrjö Henrik (1899-1961) Vane e. Forsgren
- Aaro August (1901-1902)
- Paavo Valdemar (1903-1904)
- Martha Matilda (1904-1979)
- Naema Elina (1906-1929).

Näin sain vihdoin tietää, että Kosken Martta-tuntemani henkilö oli Gustava-mummini vanhimman sisaren, Marian, tytär ja siis äitini

äidinpuoleinen serkku. Asiapapereista huomasi myös hauskan yhteensattuman: Maria perheineen oli asunut Helsingissä osoitteessa Kristiinankatu 10 (nyk. Kirstinkatu); samassa talossa, jossa Otto-enollani oli asunto ja jossa itsekin olin lapsuuden perheeni kanssa asunut!

Yrjö Henrik Vane (e. Forsgren)

Maria Laukkasen ja Henrik Johan Forsgrenin perheen kautta ratkesi myös toinen pieni arvoitus, johon olin törmännyt äitini kuoleman (1999) jälkeen. Äidin jäämistöstä löytyi nimittäin A4-kokoinen kirjekuori, joka oli täynnä lehdistä leikattuja sukulaisten ja ystävien kuolinilmoituksia. Niiden joukossa oli pieni, jo hiukan kellastunut kuolinilmoitus Sally Edmé Margit Vane -nimisestä henkilöstä, joka oli syntynyt Kristiinankaupungissa 6.3.1898 ja kuollut Helsingissä 29.4.1965. Kuolinilmoituksen oli laatinut "Sulo", Sallyn 1938 syntynyt poika, jonka Yrjö Henrik Vane oli ottanut nimelleen. (Yrjö Henrik ja Sally olivat avioituneet vasta 1946 ja Sally oli ollut aiemmin kahdesti naimisissa, joten ei ole varmuutta siitä oliko Yrjö tämän Sulon biologinen isä.) Yrjöllä oli myös ensimmäisestä avioliitostaan 1928 syntynyt poika, Kalevi Henrik Johannes Vane. Ja koska Yrjö kuten sisarensa Marttakin oli äitini serkku, sain nyt Sulosta ja Kalevista kaksi uutta pikkuserkua!

Sallysta sukulainen

Mutta eivät nämä sukulaisuussuhteet tähän lopu, sillä aivan hiljattain minulle selvisi, että Matts Honkasen ja Jelisaveta Vasiljeva Mutasen tytär Sally Edme Margit Vane ja isänsä Matts olivat sukulaisiani isäni äidin kautta! Ja niin olivat myös Matts Honkasen isä Heikki Pekanpoika Honkanen ja tämän molemmat vanhemmat, isä Pekka Pekanpoika Honkanen ja äiti Kaisa Matintytär Kärkkäinen! Olen siis äitini äidin sisaren, Maria Laukkasen kautta sukua Yrjö Henrik Vanelle (e. Forsgren) ja isäni äidin,

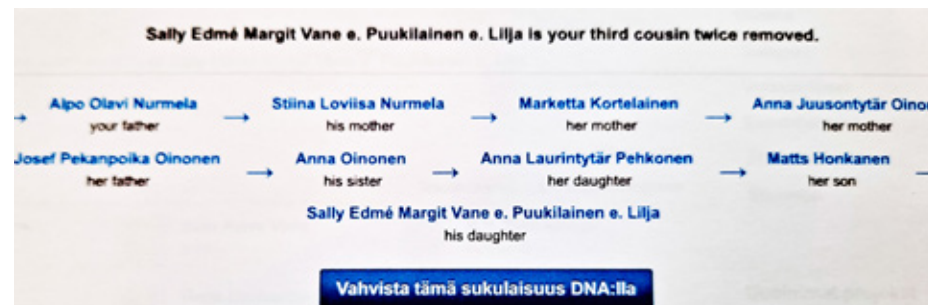
Kuolinilmoitus Sally Edme Margit Vane.

Stina Loviisa Nurmelan (s. Kuosmanen) kautta sukua Yrjö Henrikin puolisolle, Sally Edmé Margit Vanelle sekä hänen isälleen, 20.4.1873 Pielisjärvellä syntyneelle Matts Honkaselle, joka joskus 1900-luvun alkupuolella lähti Amerikkaan ja kuoli 1950 osoitteenaan Hancock, Houghton, Michigan.

Kolme verilinjaa

Koronavuoden alkumetreillä löytyi muitakin uusia sukulaisia läheisten dna-osumien muodossa. Norjassa asuva Johnny van Hal löysi kaikkiaan kuusi erilaista polkua sukulaisuudellemme ja kolme niistä oli ns. "verilinjaa", joista ilmeni, että olen Johnnylle sukua sekä äitini äidin, Gustava s. Laukkasen että isäni äidin, Stina Loviisa Nurmelan ja isäni isän, Antti Nurmelan (e. Lohtander) kautta. Ja tästäkin sukulaisuussuhteesta löytyi hauska yksityiskohta: Johnnylla ja minulla on täsmälleen sama syntymäaika, mutta 10 vuoden erolla!

Koronavuoteni aikana täytin myös pyöreitä, ja eläkkeellä kun olen, jo 70 ikävuotta tuli täyteen. Poikkeustilan vallitessa mitään sukujuhlia ei kannattanut edes ajatella eivätkä edes

Sally Edme Margit Vane sukulaisuus.

aikuiset lapseni päässeet paikalle, kun Uudenmaan ja Varsinais-Suomen raja oli kiinni. Syntymäpäivänäni avasin ulko-oveni useita kertoja vain kukkakaupan läheteille, mutta yhden yllätyslähjankin sain, kun löysin sähköpostistani Johnnyn terveiset ja onnittelut Unicefin projektiin kuuluvan levytyksen muodossa! Tämä ilahdutti minua suuresti, sillä huomava vain sukulaiseni Johnny van Hal on tehnyt hienon uran Tanskan kuninkaallisessa oopperassa ja vierailut myös lukuisten eri maiden oopperalavoilla. Todellinen kosmopoliitti siis, mutta hänellä onkin hollantilainen isä ja suomalaisen äiti.

Tutkimusmatka menneisyyteen

Kolmas dna-osumana tietoisuuteeni putkahnut uusi sukulainen tuli kuvioihin Turkuun muuttomme kynnyksellä. Ville H:n ja minun yhteisen Dna:n määrä on prosentuaalisesti pikkuserkkutasoa ja pikkuserkuksi tämä Ville sitten lopulta osoittautui, vaikka aluksi oletin, että hän on äitini velipuolen eikä äitini serkun jälkeläinen. Kumpikin vaihtoehto oli mahdollinen, sillä molemmilla isäkandidaateilla oli täsmälleen sama nimi: Leo Armas Eliel ja myös sukunimi oli sama, sillä isät olivat veljeksiä.

Villen ansiosta koronavuodestani tuli kiinnostava tutkimusmatka äitini isän ja hänen veljensä menneisyyteen, kun selvitelin heidän perheidensä elämänsä historiaa. Kumpikin näistä herroista, ukkini Yrjö ja vanhempi veljensä Aimo oli kuollut jo kauan ennen syntymääni, joten olin kiitollinen saadessani näin tilaisuuden perehtyä kunnolla kummankin perheen ihmisiin ja elämään.

Ja sitähän tämä sukututkimus parhaimmillaan on: huikea matka menneisyyteen, jossa tutkimamme henkilöt puhuvat meille kukin omalla persoonallisella tavallaan.

Eila Nurmela
Turku

Sukuneuvoston uutisia

Sukuneuvostomme kokoontui 13.3.2021 täysimääräisenä historian ensimmäiseen Teams-kokoukseen. Kokous toteutui todella hyvin yhteyksiin liittyvien alkukankeuksien jälkeen.

Vuoden ensimmäisen kokouksen aiheina olivat vuoden ensimmäiseen kokoukseen liittyvät perusasiat, kuten toimintasuunnitelma ja -kertomus sekä talouteen liittyvät asiat. Lisäksi keskustelimme kevään 2021 Laukkaset-lehdestä ja Tallukassa, Vääkssä 3.7.2021 järjestettävästä sukukokouksesta.

Toimintasuunnitelman (2021–2024) käsittelyssä esille nousivat mm. mahdollisuus julkaista Laukkaset-lehti sähköisenä, sukuselvyksen toimittaminen ja sukutallennetietojen kerääminen esimerkiksi sähköpostia hyödyntäen sekä sukukirjan jatko-osan ja mahdollisten sukuhaarojen kirjojen toimittaminen.

Vuoden 2020 toimintakertomuksen käsittelyn yhteydessä todettiin jäsenmäärän olleen vuoden vaiheessa 670, ja jäsenistä lähes 400 on 60-80-vuotiaita.

Facebook-ryhmään kuuluu lähes 400 Laukkasiin tavalla tai toisella liittyvää henkilöä. Totesimme myös lokakuussa järjestetyn su-

kutukimustilaisuuden onnistuneen hyvin ja vastaavan tilaisuuden järjestämistä tulevana syksynä esim. Kuopiossa on harkittava.

Sukuneuvosto paneutui myös heinäkuussa järjestettävän sukukokouksen ja –juhlan valmisteluun. Jatkamme juhlan ja kokouksen valmistelua seuraten kuitenkin koronapandemian etenemistä ja huomioiden siihen liittyvät rajoitteet. Sukuneuvosto päätti, että sukukokouksen yhteydessä osallistujilla on mahdollisuus ostaa sukuseuran tuotteita 20 % alennuksella.

Antti Laukkanen kertoi sukuseuramme uusista DNA-tutkimusten tuloksista. Tavoitteena on saada lisää DNA-testejä puuttuvilta sukuhaaroilta. Antti ja sukukirjamme ”Vesireittejä vastavirtaan” kirjoittaja Ari Kolehmainen koordinoivat Laukkasten DNA-selvitystyötä. Tavoitteena on jatkaa selvittelyä, onko yhteisestä esi-isästä johdettavissa sukujuontoja tähän päivään. Sukukirjan kirjallisten lähteiden ja DNA-tutkimusten perusteella on selvinnyt, että kaikilla sukuhaaroilla ei ole sukunimen käyttöönoton aikana ollut yhteistä kantaisää, vaan sukunimi on tullut sukuhaarojen käyttöön eri perustein. Aiheesta lisää sukukirjasta, jonka voit tilata Leo Laakolta leo.laakko@gmail.com ja (<http://laukkaset.org/tiedotteet/17>).

Sukuneuvosto kokoontuu seuraavan kerran 5.5.2021 ja ennen sukukokousta 2.7.2021.

Sukuneuvoston neuvokset kokouksessa netissä.

Jäsenistölle

Kädessäsi oleva lehti on toimittamani kuudes lehti ja kolmas, jonka kokoan korona-aikana. Palautettakin on tullut, pääasiassa positiivista. Mutta on ollut myös negatiivista - ja hyvä niin. Sillä juuri negatiivinen palaute saa tekemään entistä huolellisempaa työtä ja parempaa lehteä. Ja onhan tosiasia, että tarinoiden ja juttujen kirjoittajat tekevät Laukkasten lehdestä monipuolisen ja kiinnostavan, sillä kaikki tarinat ovat olleet erilaisia. Mutta edelleen kannustan heitäkin, jotka eivät ole koskaan kirjoittaneet, laittamaan tarinansa lehteen. Sillä jokaisella on oma tarinansa.

Kirjoitusten suhteen ei ole mitään erikoisehtoja. Kunhan ne vain jotenkin liittyvät Laukkasiin, historiaan tai sukututkimukseen. Ainoa ehto on, ettei poliittisia, loukkaavia tai herjaavia kirjoituksia sallita. Fontti voi olla ihan mikä vain. Myös kirjoitukseen liittyvät valokuvat ovat tervetulleita. Kuvien tulee olla normaalikokoisina, siis sellaisina kuin ne on kuvattu, käsittelemättöminä. Vanhoja kuvia voi lähettää skannattuna. Myös pelkät kuvat ovat tervetulleita, jos niiden mukana on teksti, joka kertoo mitä tai keitä kuvissa on.

Nimeä kirjoituksesi ja anna siihen liittyville kuville kuvateksti. Kirjoitukset ja kuvat on hyvä lähettää samassa sähköpostissa, jotta ne eivät eksy toisistaan. Lähetä kuvat ja kirjoitukset sähköpostiin: leo.laakko@gmail.com tai laukkaset.lehti@gmail.com

Jos et käytä sähköpostia, voit lähettää kirjoituksen ja kuvat kirjepostina. Mikäli haluat kuvat takaisin, laita mukaan palautusosoite ja kirjepostimerkki. Kirjoitukset voit lähettää osoitteella: Leo Laakko, Latvakuja 2, 16300 Orimattila. Jos olet epävarma kirjoitusten tai kuvien suhteen, voit soittaa ja keskustella asiasta. Puhelin 0443237475.

Karjala-tietokanta

Katiha, eli Karjala-tietokanta on siirtynyt Kansallisarkistoon. Tietokannan vanhempi versio, Katiha 2, on poistunut käytöstä. Tietokannan uusien versio Katiha XAMK on käytettävissä. 100 vuotta vanhemmat tiedot ovat vapaasti netistä nähtävänä. Myös 100 vuotta ja sitä nuoremmat tiedot ovat käytettävissä Mikkelin Kansallisarkiston toimipaikassa, mutta niiden käyttö vaatii käyttöluvan. Käyttöluvan voi hakea paikan päältä.

Tietolähteitä sukututkijoille

Kansallisarkisto

Astia-verkkopalvelu - palvelun kautta tilataan aineistoa tutkijasaliin.

Digitaaliarkisto - kansallisarkiston digitoituja asiakirjoja.

Portti - tietoa aiheen tai aineiston perusteella.

Aarre-arkisto - Puolustusvoimien ja puoluehallinnon aineistoa sekä maanpuolustukseen liittyvää aineistoa

Finna - kirjastojen ja museoiden verkkopalvelu

Erkki - erikoiskirjastojen tietokanta-arkisto.

Muita lähteitä sukututkijoille

Digihakemisto - digitoidut kirkonkirjat ja muita Kansallisarkiston digitoituja aineistoja

Oulun maakunta-arkisto I Kruunutilojen katselmus arkisto - Pohjois-Suomen Kruunutilat.

Veikko Perttunen - Pohjois-Pohjanmaan ripikirjat

HisKi - Suomen Sukututkimusseuran ylläpitämä kirkonkirjojen hakuohjelma

Lehden tekijän mietteitä

Nyt on vuosi painittu koronapandemian kynsisä, ja näyttää ettei loppua ole näkyvissä. Tämä koronavirus on tullut jäädäkseen, paluuta entiseen ei ole. Mutta tuleeko tästä sotien lailla virstanpylväs? Puhutaan ajasta ennen sotaa

ja sodan jälkeen. Kuuluvatko ihmisten puheissa tulevaisuudessa ajanmääreet: ennen koronaa ja koronan jälkeen? Kyllä varmaan. Mutta meidän täytyy vain todeta, että elämme juuri sellaisessa maailmassa, minkä me itse olemme luoneet.

Mutta on ajassa jotakin pientä hyvääkin. Päivän trendiksi on tullut etättyö. Ihmiset, yhteisöt, firmat ja erilaiset seurat ovat havainneet, että töitä voi tehdä etänä. Pandemian myötä perheitä on muuttanut ruuhkakeskuksista maaseudulle. Mottohan on ollut, että pidetään koko Suomi asuttuna. Nykyisten internetyhteyksien aika mahdollistaa isojenkin tapahtumien järjestämisen netissä. Hyvä esimerkki oli Suomen Sukututkimusseuran viikonloppuna 20-21.3.2021 virtuaalisesti järjestämät valtakunnalliset sukututkimuspäivät. Tapahtumassa seitsemän luennoitsijaa piti yhdeksän luentoa eri aiheista virtuaalisesti netissä. Luentojen aiheet olivat Suomen, Ruotsin ja Venäjän historiaa monessa eri muodossa käsitteleviä sekä myös sukututkimukseen liittyviä. Ja mikä parasta, nämä luennot olivat kuultavissa netissä viikon ja myöhemminkin Suomen Sukututkimusseuran videokirjastossa jäsenille.

Myös monet sukututkimusseurat esittelivät toimintojaan tapahtuman yhteydessä.

Enää ei tarvitse matkustaa kuutelemaan mielenkiintoisia esitelmiä, kun voi kotona mukavasti omalla sohvallaan kuunnella näitä luentoja. Kannattaa käydä tutustumassa eri paikkakuntien sukututkimusseurojen kotisivuihin. Niiltä voi löytää mielenkiintoisia virtuaalisia tapahtumia ja esitelmiä. Joiltakin luennoilta on myös tallenteita YouTube-kanavilla.

Nyt kun näitä rajoituksia on ja tapahtumia on peruttu, kannattaa surfailla netissä. Sieltä voi löytää vaikka mitä mielenkiintoista. Kun kotona alkaa rajoitusten ja karanteerien myötä seinät ahdistaa, silloin vain tietokone auki ja surffamaan ympäri maailmaa.

Mutta ei pidä unohtaa, että ulkona luonnossa on lupa liikkua. Kevät on parhaillaan ja kesä tulossa. Suomen luonto on kaunis. Nauttikaamme siitä.

Pysytään terveenä!

Leo Laakko

Sukuseuran tuotteita saatavissa

**SEINÄ-
VAAKUNA**
14 x 21 cm
25€

ISÄNNÄNVIIRI
Kahta pituutta
3 tai 4 m
60€

RINTAMERKKI
(pinssi)
5€

KOLMIOLIPPU
10€

KAUPPAKASSI **3⁵⁰**

Tulliaiseksi ja merkkipäivälahjaksi
PÖYTÄLIPPU
30€

160 sivuinen KEITTOKIRJA
30€

KOLMAS PAINOS!

TEE TILAUS:

Hintoihin lisätään pakkaus- ja postituskulut.

Soita Pia Laukkanen
puh. 050 344 0456

tai mariapia.laukkanen@gmail.com

Maksaessa laita viestikenttään: Oma nimi ja puhelinnumero

Historian havinaa evakkoajalta ja sen jälkeen

Tutustuessani isoäitini Aino Laukkasen taustaan isäni serkun Raimo Loijaksen keräämän materiaalin välityksellä, löysin Raimon omia mietteitä lapsuudestaan ja nuoruudestaan.

Kirjoitan tarinan Raimon omien sanojen mukaisesti:

”Karjalasta lähdettyä evakkoon, vaatevarasto oli niukka, koska mukaan ei saanut ottaa, kun minkä jaksoi kantaa. Asuimme Nilsissä – Vetelissä – Kauhavalla – Pietarsaaren Leppäluodossa ja Kauttualla.

Kun olin reissuun lähtiessä 5 v., laittoi äiti minut reppuselässä keräämään talosta taloon matonkuteiksi vanhoja vaatteita. No eihän ne vaatteet matonkuteiksi joutaneet, vaan niistä äiti teki meille sopivia vaatteita. Tupa oli niin kylmä, että päällysvaatteet päällä ruokailtiin ja myös nukuttiin.

Syksyllä, kun maanviljelijät korjasivat juurikassatoja, hevosrattailta tippui tielle lanttuja. Keräsin ne talteen ja vein äidille ruokaa varten.

Saman pitäjän karjalaisia asui aika lähelläkin, joten kyläpaikkoja oli. Pohjanmaalta muistuu mieleen suolainen kahvi. Sitä kun olin vähän maistanut, niin kiire tuli pihalle oksentamaan. Pietarsaassa jouduin ruotsinkieliseen kouluun muiden karjalaisten lapsien kanssa. Opetus tapahtui ruotsin kielellä ja arvaahan sen, että ummikkoina jäimme opetuksessa jälkeen.

Muutto Satakuntaan Kauttualle oli vielä sota-aikaa ja korttiaikaa. Kaikesta oli puutetta.

14-vuotiaana menin töihin juoksupojaksi Aren varaosille. Palkka oli pieni, mutta silti hankin rippikouluun mennessä polkupyörän, kellon ja rippipuvun. Se oli helpotus isän rahapussille, kun piti vielä kaksi tyttöä kasvattaa ja vaatedata. Äitinikin kävi välillä töissä, jotta helpottaisi rahatilanetta. Polkupyörän kumitkin joutui ajamaan niin loppuun, että sisuskumit pullistuivat pihalle. Ei auttanut muu kuin narua pullistuman päälle.

Sodan loputtua muutimme Jyväskylään. Isä pääsi Kankaan paperitehtaalte töihin ja toimi koneenhoitajana eläkkeelle pääsyyn asti. Töihin paperitehtaalte minäkin menin vuonna 1950. 26-vuotiaana aloin rakentamaan omakotitaloa Jyväskylän maalaiskuntaan.”

Raimon perheen tarina on hyvin samanlainen kuin oman isänikin. Harlusta Pohjanmaalle ja sieltä jossain vaiheessa Äänekoskelle, missä miehet työllistyivät paperiteollisuuteen.

Tarinan kopio
Taina Saarenpää

Mitä sukututkimus on opettanut minulle?

Keiteleen Koutajärven kylässä sijaitseva Taivalahon talo, jossa Tapio kastettiin. Hänen vanhempansa Arvi ja Rauha asuivat tuolloin Suvannontien toisella puolen pellon laidassa olevassa ”karhu-Kallen” mökissä. Karhu-Kalle oli ilmeisesti Arvin vanhin veli, Kaarlo Fredrik.

Jos joku olisi sanonut muutama vuosi sitten minulle, että kiinnostunut lähitulevaisuudessa sukututkimuksesta, olisin varmaankin suhtautunut tähän varsin epäilevästi. Vaikka olen helposti motivoitavissa uusiin juttuihin ja luoneprofiloinneissa taitun kaikesta täysillä inostuvaan keltaiseen, pidin sukututkimusta tylsänä juttuna. Syksyllä 2019 eräänä perjantai-iltana istuimme setäni ehdotuksesta vanhempieni olohuoneessa. Setä oli pidemmän aikaa haudutellut mielessään ajatusta isovanhempieni elämäkerran kokoamisesta yksiin kansiin ja myös toiminut tämän tavoitteen toteutumisen eteen jo silloin, kun kukaan muu suvusta ei vielä tajunnut sitä tehdä. Aineistoa oli kasassa jo mukavasti. Tavoitteena ei tosin ollut alun perin ihan näin laajamittainen sukututkimus- ja kirjaprojekti, mikä siitä lopulta tuli.

Kirjan on määrä ilmestyä tulevana syksynä – omakustanteena ja lähinnä iloksi isovanhempieni suurelle jälkeläisten joukolle.

Kuulun isälinjani kautta Pielaveden Laukkasiin, ja Laukkasena elielinkin 21-vuotiaaksi asti ennen kuin sukunimeni vaihtui avioliiton kautta. Isäni isä Tapio Laukkanen (s. 6.12.1922 - k. 16.6.2020) syntyi Keiteleen Koutajärvellä Suomen itsenäisyyden viisivuotispäivänä. Hän muutti vaimoineen eli mummoni kanssa Mikkeliin 1950-luvulla, ja siellä syntyi isäni, kuopuksena neljän veljeksensä sisarusparveen. Isäni muutti sittemmin naimisiin mentyään Lahteen, jossa minä olen elänyt koko ikäni lukuun ottamatta lyhyttä loikkaa Lontoon Richmondiin kesken lukiovuosien 2000-luvun alussa.

Olen tutkinut sekä mummoni Salmen (o.s. Rätty) että pappani Tapion sukujen vaiheita, mutta kerron tässä yhteydessä vain Laukkasista. Meillä on käynyt siinä määrin loistava tuuri, että Aimo Laukkanen oli tutkinut Piela-veden Laukkasten sukuhaaraa 1500-luvulle asti kirkonkirjoista, joten saimme nämä tiedot kuin tarjottimella. Olen itse lähinnä keskittynyt selvittämään elämäntarinoita ja lähihistoriasa eläneiden sukulaisten elämää niin tarkasti, kuin se on mahdollista. Suurimman osan ajastani olen viettänyt tutkien viimeisten 130 vuoden tapahtumia. Minulle on auennut paitsi reitti omaan geeniperimääni, niin myös isänmaamme vaiheisiin ja sen valtavaan nousujohteiseen kehitykseen. Suomen lähihistorian vuosilukujen muistaminen ei tuota minulle enää ongelmia, kun ne liittyvät mielessäni sukuni vaiheisiin.

Sitä mukaa kun sukutuntemukseni on laajentunut, olen pyrkinyt saamaan yhteyden kaikkiin mahdollisiin elossa oleviin sukulaisiin. Vanhin elossa oleva sukupolvi koostuu isovanhempieni serkuista. Heillä on tietoa tai jopa muistikuvia isovanhemmistaan eli minun isovanhempieni isovanhemmista. Matkan varrella olen saanut nähtäväkseni valokuvia. On mielenkiintoista vertailla kasvopiirteitä ja tutkia omia esi-isiä, joita en heidän elinaikanaan ole voinut tavata. Aikakäsitykseni on laajentunut. Elämän- ja kuoleman kysymykset ovat tulleet ajatuksiin yhä useammin. Oma osuuteni pienenä lenkinä sukupolvien ketjussa on todella konkretisoitunut uudella tavalla. Miten lyhyt yksi ihmiselämä onkaan ja toisaalta, miten paljon vaiheita siihen saattaakaan mahtua! Kuten vaikkapa pappani 97-vuotiseen elämään.

Monta kertaa kirjoitusurakkani aikana olen tuntenut kiittolisuutta siitä, miten hyvään aikaan olen itse saanut syntyä. Toisaalta olen

Arvi Laukkanen (s.29.12.1894- k.3.1.1975)
eli Tapion isä.

tuntenut myös voimakasta surua esi-isieni kohtaloihin tutustuessani. Kun Tapio-pappani isä Arvi jäi äidittömäksi 4-vuotiaana pikkupoikana vuonna 1899, ei Suomen maassa ollut vielä lastensuojelujärjestelmää. Järjestelmä kehittyi vasta kymmeniä vuosia myöhemmin. Arvi joutui huutolaiseksi, kiertämään talosta taloon. Syksyisin kunta huudatti, mikä talo ottaisi hänet asumaan halvimpaan hintaan. Seitsemän sisarusta joutuivat erilleen toisistaan, kuka mihinkin.

Vaikka elämmekin pandemia-aikaa koronakurjimuksen kourissa ja erilaisten rajoitusten keskellä, on tämä maa kohdannut paljon pahempaan. Esimerkiksi vielä Tapio-pappani varhaislapsuudessa 1920- ja 30.

luvulla kansantautina riehunut tuberkuloosi eli arkikielellä "keuhkotauti" saattoi tappaa vuodessa 10 000 ihmistä. Usein samasta perheestä kuoli sekä lapsia että aikuisia. Monet kuolleista olivat parhaassa työiässä. Tapion sota-ajan sairauskertomuksissa mainitaan, että sekä hänen isänsä että äitinsä sisar on kuollut keuhkotautiin. Tapio itsekin sairasti jatkosodassa ollessaan sekä keuhkokuumeen että keuhkotuberkuloosin. Selviäminen ei ollut mitenkään itsestään selvää. Rokotteilla on onnistuttu kitkemään monia muitakin sairauksia, jotka tuohon aikaan vielä uhkasivat suomalaisten henkeä.

Tapio lähti jatkosotaan hyökkäysvaiheen jälkeen, syksyllä 1941. Olen pystynyt jäljittämään hänen komppaniensa sotapolun Rukajärvellä melko yksityiskohtaisesti. Tutustumisen oman isovanhemman sotataipaleeseen on ollut silmiä avaavaa ja valtavan mielenkiintoista. Tätä suosittelen jokaiselle! Kantakortin saa tilattua kansallisarkistosta. Sieltä selviää joukko-osasto sekä taistelupaikat, joilla henkilö on ollut. Toisinaan liitteeksi saa myös sairauskertomuksia. Joihinkin kantakortteihin on kirjattu lomajaksoja, koulutuksia tai muita yksityiskohtia. Kun joukko-osasto on selvillä, pääsee lukemaan digitoituja sotapäiväkirjoja. Jos jaksaa leikkiä salapoliisia vielä hieman lisää, voi päästä käsiksi miehistöluetteloihin, ylennyshdotuksiin ja päiväkäskyihin. Erityisesti Rukajärven sotatoimialue on helppo tutki-tava, sillä Rukajärven Suunnan Historiyhdistys ry on tutkinut sitä valtavasti, kartoittanut taistelupaikkojen sijaintia nykyisellään maastos-

sa sekä tehnyt näistä retkistä kuvalliset kertomukset omille nettisivuilleen.

Olen saanut sota-aikaa koskevissa tutkimuksissa paljon apua myös suoraan kokeneemilta tutkijoilta, joita olen tavoittanut mm. sota-aiheisten Facebook-ryhmien kautta. Lisäksi olen lukenut valtavan määrän veteraanien haastattelumuistiota. Tapio ei itse ollut näitä veteraaneja, jotka olisivat puhuneet sodan kokemuksista. Hän kärsi siitä, mitä oli nähnyt ja kokenut ja halusi myös säästää meitä jälkeläisiä. Joitakin haastatteluja on onneksi olemassa.

Yksi kirjaprojektiajan muistorikkaimmista hetkistä on ollut viikonloppumatka Keiteleen Koutajärvelle setieni sekä isosetieni kanssa. Siellä pääsin katsomaan Tapio-pappani sekä hänen vanhempiansa kotipaikkoja. Monet näistä rakennuksista olivat edelleen pystyssä, vaikkakin osa jo tyhjiillään ja ränsistyneitä. Näin talon, jossa Tapio kastettiin lähes sata vuotta sitten ja muita taloja, jossa hän pienenä poikana kävi kiertokoulua. Näissä hetkissä todella havahduin siihen, miten vuosikymmenet kuluvat nopeasti. Työskentelen itse opettajana ja siksi on ollut mielenkiintoista tutkia muun muassa tuon ajan koulutodistuksia.

Ajoimme sitä hiekkatietä pitkin, jota Tapio käveli usean kilometrin matkan aina sotaan lähtiessään ja sieltä kotilomille tullessaan. Taloa, jossa he silloin asuivat, ei enää ollut, mutta saatoin nähdä sieluni silmin 3- vuotiaan pikkuväljen ja muun perheen vilkuttamassa pihatien risteyksessä perheen 18-vuotiaalle esikoiselle tämän lähtiessä suorittamaan palvelustaan Isänmaan puolesta. Samaista tietä pitkin kulki postimies kuljettaen edestakaisin kirjeitä, joita vanhemmat lähettivät Tapiolle ja Tapio heille "sieltä jostakin". Sota oli Tapiolle fyysinen koet-

telemus, mutta se oli myös henkinen ja hengellinen sota. Tapion vanhemmat olivat kokeneet hengellisen herätyksen esikoislaes-tadiolaisten seuroissa ja saaneet kokea parannuk-sen armon. Tapio oli tämän vuoksi pienestä pojasta asti kasvanut syvästi uskonnol-liseksi ja hänelle kotiseu-rakunta ja usko Jumalaan oli hyvin henkilökohtainen ja tärkeä asia. Hän on ker-tonut selviytyneensä ras-kaista sotavuosista rukouk-sen ja Jumalan varjeluksen avulla. Hän kertoi joskus, kuinka hän vaikeina hetki-nä istui korsun ulkopuolella kannon nokassa ja luki Uu-ta Testamenttia. Siitä hän sai voimaa jaksaa läpi kol-mivuotisen koettelemuksen Rukajärven korvessa.

Usko Jumalaan ja kristinus-kon perussanomien syn-tien anteeksiantamuksesta oli sellainen asia, mitä Tapio halusi välittää kaikkein tärkeimpänä asiana meille jälkipolvillekin. Hän ei pitä-nyt itseään suurena onnis-tujana, vaan oli vaatimaton ja kehotti meitäkin pyytämään anteeksi, milloin vikaan joudumme. Koti, uskonto ja isänmaa olivat hänelle tärkeitä arvoja. Ne ovat hyviä ar-voja edelleen.

Ihmiset syntyvät ja kuolevat, sukupolvet vaih-tuvat, joenuomat kasvavat umpeen ja talot ränsistyvät. Kun istun ulkona pimeässä ja tui-jotan taivaalle, näen kirkkaan täyden kuun ja tähtitaivaan. Sen saman taivaan, jonka alla esi-isäni ovat raivanneet omin käsin metsää ja sahanneet puista lautoja rakentaessaan ko-teleja perheilleen. Sen saman kuun, jonka alla

Tapion Rukajärvellä jatkosodan aikaan puhdetyönä veistämä valokuvakehys. Kehyksessä on Tapion sotilaspassikuva.

he ovat itkeneet katkeria kyynelitä kantaes-saan kuollutta lastaan käsivarsillaan. Ja kun aurinko laskee keväisenä iltana kirkkaan pu-naisena kuusimetsän taakse, huomaan miet-tiväni nuoria miehiä Rukajärven korpimetsissä 80 vuotta sitten. Sama aurinko laskee sielläkin ja riippumatta yön tapahtumista se nousi jäl-leen, lämmitti heidänkin poskiaa ja toi viestiä lähestyvistä kesästä.

Emmi Mustonen
30.3.2021-

Kansakoulunopettaja Matti Laukkasen sukua ja taustaa

Taustoitan tässä artikkelissa hieman serkku-ni Ilkka Nousiaisen kirjoittamaa tarinaa yhteis-estä isoisästämmeni. Matti Pekonpoika Lauk-kanen syntyi Parikkalan pitäjän Kinnarniemien kylän Mikkilän talossa 15.4.1893. Mikkilän Matiksikin häntä oli aikanaan kutsuttu. Mikki-lä kuului vielä tuolloin Laukkasen suvun nyt jo neljä vuosisataa asuttamaan tilakeskittymään, jonka tarkempaan historiaan palaan lehtemme seuraavassa numerossa.

Isä Pekko Ollinpoika Laukkanen syntyi samai-sessa Mikkilässä 19.11.1843 ja oli osaltaan jatkamassa Laukkasten viimeistään vuon-na 1618 alkanutta kinnarniemeläisyyttä. Hän oli saanut kenties sangen nopeasti kiihtyvän luonteensa vuoksi liikanimen Mikkilän Kiperä. Pekko ehti vihille verrattain myöhään, vasta vuonna 1873, jolloin hän vei vihille naapurin tytön Riitta Maria Matintytär Siitosen, joka oli syntynyt 30.6.1854. Perheonni ei tainnut juu-ri kukoistaa, sillä vaikka pariskunta sai seitse-män lasta, nämä kaikki kuolivat pieninä. Vain yksi eli puoli vuotta äitiään pidempään. Äiti kuoli lapsivuoteelle joulun alla 1885 synnytet-tyään kaksi päivää aiemmin tyttären. Lapsista viisi oli tyttöjä ja kaksi poikaa.

Vuonna 1888 Pekko meni naimisiin itseään 24 vuotta nuoremman toisen naapurintytön Lee-na Pärttylintytär Loikkasen kanssa. Tämä oli syntynyt heinäkuun seitsemäntenä vuonna 1867. Tarina vaikuttaa hieman samankaltai-selta, sillä Leena synnytti yhdeksän lasta, jois-ta viisi kuitenkin selvisi elämälle. Tämä katras oli poikavoittoinen lukemin 6-3. Vanhin eloon-jääneistä oli Adolf, eli Tolvi (s. 10.1.1892), sit-ten järjestyksessä isoisämme Matti, Juho (s. 25.7.1894), Olga (s. 13.3.1897) ja Enni (s. 26.9.1899). Ja sitten Leena kuoli. Tämä tapah-tui samana päivänä kuin presidentti Kekkonen syntyi eli 3.9.1900. Syyksi haudattujen luette-

loon kirjattiin ”tuntematon”. Matti oli muuten Pekon kolmas Matti-niminen poika, ja edelli-nen kuoli vasta juuri ennen ukko-Matin kasta-mista.

Tolvi oli satuttanut pienenä päänsä, eikä ol-lut onnettomuuden vuoksi oikeustoiimikel-poinen. Hän oli kuitenkin tilan osaomistaja ja viljeli maata 11.12.1941 tapahtuneeseen kuo-lemmaansa saakka.

Matti oli muiden toimiensa ohella mm. Parik-kalan Suojeluskunnan sihteeri ja kunnan hevosottomies sota-aikaan. Hän osallistui myös linnoitustöihin Kannaksella.

Juho eli Jussi kävi kansakoulun ja osallistui va-paaehtoisena kansalaissotaan. Hän kävi Kau-havalla maalentokoulun, josta valmistui len-tokonemekaanikko-oppilaaksi vuonna 1929. Jussi kävi seuraavana vuonna Ilmavoimien mekaanikkokoulun erillisessä maalentolai-veudessa, joka toimi Lentoasema 5:n yhteydessä Viipurin Suur-Merijoella. Hän toimi Suur-Meri-joella koulutustaan vastaavassa tehtävässä ja toi sieltä muistoksi helmikuussa 1937 laskussa vaurioituneen de Havilland Moth -lentokoneen potkurin, joka koristaa työhuoneeni seinää. Hän menehtyi tuberkuloosiin 18.1.1942 eli pian veljensä Adolfin jälkeen. Heidät haudattiin samana päivänä vierekkäisiin hautoihin Parik-kalan uudelle hautausmaalle.

Olgasta tuli talon emäntä Ruokolahden pitä-jän Torsansalon kylään mentyään vihille livar Lahtisen kanssa vuonna 1919. Hänen kuo-linaikansa minulta puuttuu, mutta muistan ta-vanneeni hänet joitakin kertoja lapsena. Hän oli isoäitini kanssa samassa vanhainkodissa Punkaharjun Enanniemessä ja kuoli jonkin verran ennen tätä, joten vuosi lienee ollut noin 1980. Ennistä tuli myös opettaja. Hän toimi

Mieskvartetti "Ikäpojat" tässä vahvistetussa muodossa. Kuva on otettu Rautalahden koulun pihalla. Kyseessä on ehkä Matti Laukkasen 60-vuotisujuhla 15.4.1953. Laulajat vasemmalta: Matti Loikkanen (Kiilan Matti), Erkki Seppänen, Kalle Seppänen, Pertti Laukkanen, Alvar Matikainen, Jaakko Siitonen, Arvi Loikkanen (Kiilan Arvi, em. Matin poika), ilmeisesti Pekka Pajari, Heikki Lötjönen (Kaivoahon Heikki) ja Matti Laukkanen. Edessä tanssahtelee Ilkan nuorempi sisar Mari-Anna noin kahden vuoden ikäisenä. Kuva Loikkasen suvun kotialbumista via Matti Loikkanen, USA. Pertille kiitos tunnistamisista.

mm. Tyrjän kylän kansakoulussa ja myöhemmin Savonrannalla, jossa hän kuoli 14.3.1976. Enni oli vihitty Aarne Olavi "Olli" Matikaisen kanssa vuonna 1930.

Pekon jouduttua lunastamaan osia tilasta ja päädyttyä lastensa yksinhuoltajaksi, hän velkaantui viimeisinä aikoinaan. Hän menehtyi Kinnarniemessä maaliskuun seitsemäntenä 1912, ja koska lapset olivat tuon ajan lain mukaan alaikäisiä, heille määrättiin holhooja. Tämä käytti asemaansa väärin, ja vei tilasta parhaat metsämaat ja kauppassi puut perinteellisuudelle. Pieni siivu lapsille tilasta kuitenkin jäi, ja tämän osan Matti lunasti vuosikymmenten varrella itselleen. Erinäisten vaiheiden jälkeen se on edelleen jälkipolvien, nykyään serkkuni Pekan omistuksessa.

kin jäi, ja tämän osan Matti lunasti vuosikymmenten varrella itselleen. Erinäisten vaiheiden jälkeen se on edelleen jälkipolvien, nykyään serkkuni Pekan omistuksessa.

Ukko-Matti pääsi kuitenkin näistä lähtökohdistaan huolimatta Sortavalan seminaariin opiskelemaan kansakoulunopettajaksi. Kansalaissota keskeytti opinnot Karjalan laulu-kaupungissa, ja hän sai päästötodistuksensa lopulta Jyväskylän seminaarista. Hän meni vuonna 1919 vihille saman kylän tyttären Enni Pekontytär Loikkasen kanssa, joka oli valmistunut Suistamon alakansakouluseminaarista.

Hänet mainittiin alkuun Rippikirjassa titteilillä kiertokoulunopettajatar.

Loikkasen suku on niin ikään asuttanut Kinnarniemien kylää 1600-luvulta saakka. Ennin vanhemmat olivat Pekko Eskonpoika Loikkanen (s. 7.1.1862 Parikkalan Kinnarniemessä, k. 13.9.1932 Viipurin sairaalassa) ja Anna Maria Matintytär Sinkkonen (s. 2.5.1878 Parikkalan Tyrjän Matarmäessä, k. 30.10.1939 Parikkalan Rautalahden koululla). Ennin sisar Ester muutti Amerikkaan ja eli siellä pitkän elämän, toinen sisar Edith oli kotirouva, ja veljet Matti, Mikko sekä Heikki ryhtyivät kaikki sotilauralle. Perhe muutti 1920-luvun alussa Viipuriin, mutta jo vakiintunut Enni-mummo jäi Parikkalaan.

Ilkan kuvaaman aktiivisen elämän ohessa isovanhempamme saivat vuosien 1919–1944 välillä kunnioitettavat 14 lasta – yhdeksän tytärtä ja viisi poikaa. Katraalla oli paremmat lähtökohdat elämälle kuin edellisellä polvella. Kaksi vanhinta poikaa ehtivät sotaan. Toinen palasi, toinen päätyi Parikkalan sankarihautausmaalle. Yksi tyttäristä menehtyi tuberkuloosiin 17-vuotiaana, muut ehtivät kuitenkin aikuisiksi ja elivät enimmäkseen pitkän elämän. Lapsista neljä on yhä elossa.

Matti Laukkanen serkkumme Panu (1953–1991) sylissään. Kuva tätimme Seija Lehmuskosken (os. Laukkanen) jäämistöstä.

Puuhakkuutensa ja aikaan saamisensa myötä Matti oli saavuttanut myös melkoisen suuret voimat. Lähes 190-senttisen ja 130-kiloisen miehen voimia on vielä minullekin ihmetelty viime vuosikymmenellä. Hän nosti kuulemma

niittokoneen ilmaan niin, että kuskinpukilla istui mies. Minä en valitettavasti ukkiani ikinä ehtinyt nähdäkään. Mummon muistan hyvinkin, mutta hän oli muistini aikaan jo hyvin dementoitunut. Tarinoita ja muistiin kirjoitettavaa

on vielä runsaasti. Palaan näihin aiheisiin varmasti vielä jonakin päivänä.

Eläköidyttyään Ukko-Matti muutti kotitalalleen Kinnarniemeen, jonne hän oli rakentanut uuden talon. Ehtipä hän tehdä kuitenkin vielä joi-takin opettajan sijaisuuksia. Enni-mummo siir-tyi Kinnarniemen kansakouluun, jossa opetti loppu-uransa ajan. Eläkepäivistä Matti ei saa-nut nauttia kovin pitkään, sillä hän menehtyi kotonaan 9.11.1963, eli täytettyään keväällä 70 vuotta.

Laukkas-linjan esipolviani Parikkalan Kinnar-niemessä:

Matti Pekonpoika Laukkanen
15.4.1893-9.11.1963

Pekko Ollinpoika Laukkanen
19.11.1843-7.3.1912

Olli Juhananpoika Laukkanen
9.10.1812-4.2.1896

Juhana Ollinpoika Laukkanen
3/1784-24.2.1863

Olli Laukkanen
1748-3/1791

Olli Laukkanen patronyyimi eikä alkuperä ei-vät ole tulleet missään dokumentissa vastaan. Lasten nimeämisen perusteella olen aavistel-lut isän voineen olla Matti, mutta varmuutta ei ole. Niin ikään olen aavistellut parin vuosikym-menen tutkimustyön tuloksena Ollin voineen tulla naapurikylästä Järvenpäästä, mutta tä-män nimistä poikaa ei näy sielläkään oikeas-taan ainoassa suhteellisen kattavassa tuon ajan lähteessä, eli Vanhan Suomen väestö-luettelossa vuodelta 1754. Joka tapauksessa

DNA-tutkimus osoittaa sukuhaaran olevan Ke-rimäen Laukansaarten Laukkasia eli ilmeisim-min nykyisen metsämuseo Luston naapurus-tosta Punkaharjulta.

Vuoden 1754 väestöluettelossa mainitaan sen sijaan Kinnarniemessä Juho Laukkanen per-he. Juho Laukkanen (s.n. 1713, k. 1778) ja hänen vaimonsa Anna Paajanen (s.n.1710, k. 1790) ovat yhdistettävissä Parikkalan seu-rakunnan vanhimmissa säilyneessä, vuonna 1780 aloitetussa Rippikirjassa olevaan per-heeseen. Tässä Anna mainitaan Juho Lauk-kanen leskenä, ja heidän tyttärensä Maria Ju-hontytär Laukkanen (s.n.1754, k. 13.2.1795) perusti perheen em. Olli Laukkanen kanssa. Koska tuohon aikaan serkusavioliitot olivat kiellettyjä, lienee Ollin saapuminen Kinnarnie-meen jostakin muualta sitäkin kautta ilmeistä. Juho Laukkanen on ilmiselvästi Kinnarnie-messä 1600-luvulla vaikuttaneiden Laukkas-ten jälkeläisiä, joten isälinjan vaihdoksesta huolimatta yhtenäisen Laukkas-linja on jat-kunut Kinnarniemessä viimeistään vuodesta 1618, jolloin heti Stolbovan rauhan jälkeen kyl-ään asettunut Juho Laurinpoika perusti sinne kotinsa. Mielenkiintoista sinällään on se, että Juho Laurinpoika kirjattiin alkuun nimellä Jo-hanniko Lafrosin Laukain, joka antaa melko vahvankin viitteen ortodoksisesta alkuperästä. Yhtä kaikki tämänkin haaran on arveltu olevan Laukansaarten jälkeläisiä. Valitettavasti läh-teet näiden asioiden yksityiskohtaiseen selvit-tämiseen ovat hyvin hatarat, mutta tutkimustyö jatkuu.

Antti Laukkanen

Koulu kasvatti koko kylää

Isoisäni Matti Laukkanen teki elä-mäntönsä Parikkalan Rautalahden koululla. Hän oli 40 vuotta koulun johtajaopettajana itsenäisyytemme alkuvuosista 1950-luvun lopulle. Noina vuosina kukaan ei kyseenalaistanut opettajan roolia kansankynttilänä, eikä sitä rajattu ahtaasti luokkahuoneisiin.

Tuskinpa Rautalahden koulu erosi olennaises-ti muista tuon ajan kyläkouluista, mutta sen us-kallan sanoa, että Rautalahdella opettaja pys-tyi luomaan itselleen paikkakunnalla roolin ja aseman, jolla koulutyön lisäksi myös kyläläiset vedettiin mukaan monenlaiseen toimintaan. Koivikkoisella mäellä seisonut koulurakennus nostettiin vuonna 1928 kaksikerroksiseksi laa-ajan koulupiirin ja kasvaneen oppilasmäärän ta-kia.

On todennäköistä, että isoisäni asemaan opet-tajana ja kylän puuhamiehenä vaikutti hänen juurensa paikkakunnalla. Hän oli Mikkilän poi-kia, mitä pidettiin jo suosituksena lähtökoh-taisesti. Kun vielä vaimokin oli Paksuniemen

Rautalahden koulu kenties 1950-luvulla. Kuva Loikkasen suvun kotialbumista via Matti Loikkanen, USA

Enni (os. Loikkanen) kivenheiton päästä, ei-vät nuoren opettajapariskunnan lähtökohdat omalle elämän alkutaipaleelle olisi voineet olla juurikaan ihanteellisemmat.

Jyväskylän ja Sortavalan seminaareista saa-dut tuoreet kansakoulunopettajan valmiudet ja palava kiinnostus yhteiskunnallisiin asioihin yhdistyneenä sukutaustaan antoivat työlle ja toiminnalle vahvan mandaatin. Tästä tietoise-na nuori johtajaopettaja uskalsi panna myös koko persoonansa likoon Rautalahden lasten ja kyläläisten puolesta.

Musiikki ei tuntenut rajoja

Rautalahden koulusta muodostui ajan myötä monien tapahtumien paikka. Tehokkaan ope-tustyön lisäksi koululle veti myös monenlainen kerhotoiminta. Vähitellen koulunmäki muuttui alueensa kulttuurikehdoksi.

*Rautalahden koulun oppilaat ja opettajat noin vuonna 1925. Matti Laukkanen oikealla, vaimo Enni Laukkanen vasemmalla takana ja opettaja Helmi Hana vasemmalla edessä.
Kuva Hannu Kettusen albumista.*

Koska isoisäni oli erittäin musikaalinen, hyvä laulaja ja soittaja, pääsi musiikki monella tavalla kukoistamaan. Muistan hänen joskus todenneen, että sävelet on saatava esille vaikka heinähangosta. Pianon lisäksi hän soitti useita erilaisia soittimia messinkitorviin asti. Hän perusti kylään Rautalahden sekakuoron, joka osallistui Parikkalan kuorojen yhteisesityksiin. Perustamansa Kinnarniemen Nuorisoseura Toivon sekakuoroa hän johti elämänsä viimevuosiin saakka. Toivon piiristä löytyi myös sen verran torven soittajia, että isoisäni pystyi perustamaan torvisoittokunnan, joka esiintyi eri tilaisuuksissa.

Ehkä isoisäni rakkain kuoro on niin ikään hänen perustamansa kvartetti Ikäpojat. Siinä kaikki laulajat olivat hänen hyviä ystäviään. Naapurikylä Kirjavalan opettaja Pekka Neuvonen ja Heikki Loikkanen lauloivat 1. bassoa,

Kiilan Matti eli Matti Loikkanen lauloi 1. tenoria ja isoisäni piti huolen 2. bassosta.

Opettajalla oli myös aikaa ja innostusta antaa lahjakkaille musiikin harrastajille yksityisesti soittotunteja. Sen seurauksena monet entisiä oppilaista saivat erilaisista opettajan tehtävistä itselleen ammatin.

Enoni Pertti Laukkanen muistaa elävästi olleensa jo nuorella iällä mukana monissa kuoroissa ja kuoroharrastuksissa, joissa kipinä musiikkiin ja eväät elämälle syntyivät. Monilapsisen perheen omassa kuorossa äänet jakautuivat tasaisesti eli sopraanot, altot, tenorit ja bassot. Viimeisiä kertoja perhekuoro esiintyi kokonaisuena isoäitini Enni Laukkanen hautaus- ja muistotilaisuudessa vuonna 1981. Muutamasta esityksestä saatiin nauttia vielä joissakin suvun tilaisuuksissa myöhempiä vuosina.

Rautalahden koulu maaliskuussa 2021. Kuva Antti Laukkanen.

Radioaalloille eturintamassa

Kun ensimmäiset radiolähetykset alkoivat Suomessa 1920-luvun lopulla, mullisti aikansa tiedonvälityksen kerta heitolla. Kesti vielä pitkän tovin, ennen kuin radiot yleistyivät, eikä niitä koteihin saatukaan vielä pitkään aikaan. Rautalahden koululle radio tuli heti, kun niitä oli paikkakunnalle saatavissa. Osaltaan se saattoi johtua sijainnista Viipurin läänissä itärajan tuntumassa.

Poliittisen ilmapiirin jännittyessä 1930-luvun lopulla oli tavallista, että kyläläiset kokoontuivat koulun mäelle kuuntelemaan uutisia ja sunnuntaisin jumalanpalveluksia. Lopulta talvisota nosti koulun merkitystä myös uutislähteenä.

Viimeistään siinä vaiheessa, kun pommituksessa tuhoutunut Viipurin kaupunginsairaala siirtyi Rautalahden koululle ja katolle rakennettiin ilmatorjunta-asema, voitiin puhua jonkinlaisesta hermokeskuksesta. Sotilaat, sairaalohenkilökunta, lotat, potilaat ja muu väki oli tullut oppilaiden tilalle.

Ruokakursseja ja pihanhoitoa

Raskaan sodan ja rauhannehtojen jälkeen elämä jatkui Rautalahdella kuten muuallakin maassa. Isoisäni piti tärkeänä, että koulussa opitaan myös elämää varten: non scholae sed vitae discimus.

Koululla järjestettiin erilaisten juhlien ja tilaisuuksien lisäksi kursseja ruoanlaitossa, terveydenhoidossa sekä pihan ja puutarhan kunnossapidossa. Enoni Pertti Laukkanen muistaa hyvin moninaiset aktiviteetit, sillä opettajan perhe asui ajan tavan mukaan koulun yhteydessä olevassa opettajan asunnossa.

Opettajasta tuli kuin itsestään myös monien yhdistysten mies. Paikallinen puhelinosuuskunta perustettiin Matti Laukkanen aloitteesta. Tilat puhelinkeskukselle saatiin läheisestä Nokelaisten talosta, missä toimi jo ennestään paikallinen posti.

Opettajan nauttimasta luottamuksesta kylälaisten silmissä kertonee sekin, että häntä

Rautalahden koulun pihamaalla nähtävästi 1950-luvun lopulla. Vasemmalta opettajat Helmi Hana, Matti Laukkanen ja Enni Laukkanen. Kuva tätimme Seija Lehmuskosken (os. Laukkanen) jäämistöstä.

pyydettiin perustamaan paikkakunnalle karjan jalostusta edistävä sonniosuuskunta, jonka puheenjohtajaksi hänet valittiin. Toinen hanke, jossa opettajan maahenkisyydellä oli suuri merkitys, oli kanavaosuuskunnan käynnistäminen. Kanavahanke oli tärkeä alavien suomaiden kuivatukseen ja sitä kautta lisäviljelymaiden saannin kannalta.

Nuoruusvuosinaan ennen sotia isovanhempani, opettajapariskunta Enni ja Matti Laukkanen olivat kyläläisille esimerkkinä puutarhan ja kasvitarhan hoidossa. Omenapuut ja koristepensaat olivat aina esimerkillisessä kunnossa. ”Mieleeni palaa elävästi vieläkin valkoiset ruusupensaat ja niiden tuoksu noustessani koivikopuistoa ylös koululle”, enoni Pertti Laukkanen muistaa.

Kaikkea kunniaa ei kuitenkaan voi antaa Laukkanen opettajapariskunnalle Rautalahden

kansakoulun toiminnasta. Yläkoulun toinen opettaja Helmi Hana oli hyvin samanhenkinen. Hän viihtyi vapaa-aikanaan puutarhassa ja muissa pihatöissä. Hänen erikoisuutensa olivat raparperit, jotka olivat aina kylän pisimmät ja paksuimmat.

Ilkka Nousiainen

Lähteet:
Enoni Pertti Laukkanen muistelut

Kummitus Kiuruveden Koivujärvellä

Kautta aikojen ihmisten keskuudessa on havaittu ylluonnollisia ilmiöitä. Kummituksia, aaveita, haamuja. Niiden uskotaan olleen kuolleen ihmisen elävä sielu, joka on jäänyt vaeltamaan maan päälle ihmisten seuraan. Ihmiset ovat kaikkialla nähneet ilmiöitä, jotka ovat olleet selittämättömiä ja pelottavia. Kuolleen ihmisen sielu, joka on jäänyt vaeltamaan maan päälle, on uskottu olevan jonkinlaisessa välitilassa, josta se ei pysty jonkun asian takia siirtymään joko manalaan tai taivaaseen.

Männiköntalo.

Suomalaisten uskomusten mukaan ihmisellä on kolme sielua, joista yksi on vastannut ihmisen hyvinvoinnista. Tämän sielun poistuminen ihmiskehosta ennen kuolemaa on johtanut uskomusten mukaan ihmisen sairastumiseen, joka on lopulta johtanut ennenaikaiseen kuolemaan, ja sielu on haamuina jatkanut vaellusta maan päällä niin kauan, kunnes kyseisen ihmisen aika on täyttynyt.

UFO (unidentified flying object)

Ufojen on taas uskottu olevan tunnistamattomia lentäviä esineitä, jotka joko liikkuvat epätavanomaisesti tai leijuvat paikallaan näkymättömän voiman kannattelemina. Kansan keskuudessa on luja uskomus, että ufot ovat vieraiden planeettojen avaruusaluksia.

Ufojen on nähty liikkuvan ja leijailevan taivaalla ja myös maan päällä ympäri maapalloa muinaishistoriasta aina näihin päiviin. Niiden on aikoinaan uskottu olevan maahisien, noitien ja velhojen sekä shamaanien loitsutulia, jotka leijuvat taivaalla. Näitä selittämättömiä ilmiöitä on pidetty myös lohikäärmeinä, joiden kidasta suihkuaa tuli.

Kiuruvesi Koivujärvi Männiköntalo

Kun ajat Kiuruveden torilta noin puoli tuntia lounaaseen, olet Koivujärven kylässä noin 25 km päässä Kiuruveden keskustasta. Siellä

erään sivutien varressa on Männikön tila, joka on nyt jo autio. Mutta 1970-luvulla sitä asuttivat Vieno ja Juho Laukkanen.

Noin reilut viisikymmentä vuotta sitten, joulukuun 20. päivän iltana vuonna 1970, Männikön isäntäväki Vieno ja Juho Laukkanen palasivat navetta-askareistaan. Pihamaalla Vieno-emäntä huomasi metsän reunassa kirkaasti palavan, vajaan metrinkorkuisen valon. Väreilevä valo muistutti neonvaloa. Ensin he luulivat, että siellä oli malmimiehiä ja että valo liittyi heidän tutkimuksiinsa. Paikkakunnalla oli tuohon aikaan tehty paljon malmitutkimuksia.

Mutta valo oli koko ajan samassa paikassa palaa noin kolme-neljä tuntia ja sitten se sammui. Ilmiön todellinen luonne paljastui vasta seuraavana päivänä, kun Juho Laukkanen meni tutkimaan maastoa. Hän tutki alueen laajalta alalta, mutta hangella ei näkynyt minkäänlaista merkkiä eilisiltäisestä valon aiheuttajasta. Hangen pinta oli koskematon.

Sitten muutaman viikon päästä tuo valo oli näkynyt uudelleen samalla paikalla ja yhtä kirkaana, miltei kirkaampana kuin edellisellä kerralla. Nyt Laukkanen oli päättänyt, että tuosta kummajaisesta otetaan selvä. Juho

Juho
Laukkanen
kalassa.

ei lähtenyt kahaamaan lumihangessa vaan kiersi tietä pitkin. Kun hän tuli paikalle, jossa valo loisti kirkkaana, se yllättäen sammui. Kun Juho Laukkanen tarkasteli aluetta, ei vasta sataneella hangella taaskaan ollut minkäänlaista jälkeä.

Outo valoilmio näkyi taas useana iltana peräkäin, mutta kun sitä lähestyi, se sammui, eikä mitään jälkeä taaskaan jäänyt. Sitten valo oli poissa noin kolme kuukautta, kunnes keväällä 1971 se taas ilmestyi. Viimeisen kerran se ilmestyi sinä talvena pääsiäisen tietämissä. Juho Laukkanen oli tehnyt mieli lähteä tutkimaan valoa useampana iltana. Sinne yksin meneminen tuntui arveluttavalta. Varsinkin, kun 1970-luvulla oli Kiuruvedellä ja koko Pohjois-Savon alueella havaittu useita selittämättömiä valoilmioita. Niinpä Laukkanen pyysi kaverikseen naapurin, Teuvo Sisson, ja yhdessä he päättivät ottaa selvää tuosta kummajaisesta. Mutta oli kuin valo tai sen lähde olisi aavistanut miesten aikeen - se sammui.

Mutta mikä tuo outo neonvalon kirkkaudella loistava kummajainen oli? Tuskin se mikään henkimaailman olento oli. Silloin useat olivat arvelleet sen olleen ufojen aiheuttama valoilmio. Valon olivat nähneet naapuri Teuvo Sisson lisäksi useat ihmiset, muun muassa Juho Lauk-

kasen tytär Salme Viinikainen ja myös hänen poikansa Jorma. Salme Viinikainen kertoi, että valokummajaisista katsottiin monena iltana kamarin ikkunasta. Se oli ollut niin kirkas, että läheisten puiden neulasen olivat erottuneet selvästi.

Eräänä iltana, kun Juho Laukkanen ja Teuvo Sisso olivat taas kävelleet valoa kohti, se oli ikään kuin paennut kauemmaksi ja viimein sammunut. Miehet olivat mietineet, että jos valo näkyikin kauempaa, mutta sillä linjalla mistä valo näkyi, ei ollut yhtään asutusta eikä minkäänlaista rakennusta. Tuo valokummitus tai valoufo ilmestyi useampana syksynä ja tuskin se on kokonaan hävinnyt, vaikka havaintoja ei viime aikoina ole tehty.

Juho Laukkanen on sukuhaaraltaan Pielaveden Laukkasia. Hänen varhaisin esi-isänsä, Henrik Laukkanen, s. 1520–1540 välillä, asui Rautalammin pitäjän Pielaveden kylässä, joka myöhemmin oli mitä todennäköisemmin Laukkalan kylä.

Leo Laakko

Lähteet: Kiuruvesi-lehti 30.9.1971, 30.9.2020 ja 24.2.2021 sekä Salme Viinikainen os. Laukkanen.

Kuvat: Salme Viinikaisen kuva-albumi.

Mikä on harrastus ja ammatti, jossa palkaksi saatat saada kätesi, kasvosi ja jopa korvasi märeiksi?

Missä sinun pitää osata määritellä asiakkaan tarpeet havainnoimalla, tunnustelemalla käsin ja "kuuntelemalla" asiakasta, joka ei osaa puhua?

Vastaus on eläintenhoitaja, koirien vesipelastustoiminta ja koirahieroja.

Jenna Rytönen os. Laukkanen on ollut kiinnostunut eläimistä aina. Kuitenkin hän on päätenyt unelma-ammattiinsa pitkän kaaren kautta. Peruskoulun jälkeen hän aloitti opinnot kauppaopistossa ja opiskelun ohella hän työskenteli kaupassa. Kaupassa työskentelyä jatkui 20 vuotta.

Lapsena Jenna toivoi koiraa, mutta saikin kaniin, joka oli todella rakas. Valitettavasti Jenna joutui luopumaan kanista allergian vuoksi. Oman lemmikin puuttuessa hän hoiti ja ulkoilutti muiden eläimiä. Isän ostettua omakotitalon Jenna sai viimeinkin toivomansa koiran, joka sai nimekseen Jeri.

16-vuotiaana Jenna muutti poikaystävänsä luo, ja yhteiseksi lemmikiksi tuli kissa. Kissoja oli sitten jatkossa useampikin. Muutettaessa omaan omakotitaloon taloon tuli viimein oma koira, labradorinoutaja Mosku, joka on nyt 9-vuotias. Moskun kasvattaja innosti Jennaa osallistumaan koiranäyttelyihin ja muihin lajeihin. Moskun lisäksi omakotitaloon tuli lisää koiria, ja Jenna sai kipinän ryhtyä kasvattamaan labradorinoutajia. Ja tässä oli uuden uran alku.

Koirahieronta.

Jennan muuttaessa maalle asumaan syntyi ajatus ammatinvaihdosta, ja elämäntilanteen salliessa Jenna hakeutui opiskelemaan toiveammattiaan, jossa saa työskennellä eläinten kanssa. Eläintenhoitajakoulutuksen aikana Jenna menetti sydämensä myös lehmille, mutta niille ei valitettavasti ole kotona tilaa. Onneksi on olemassa naapuri, jonka luo voi halutessaan mennä hoitamaan niitä. Kahden viimeisen vuoden aikana Jenna on valmistunut eläintenhoitajaksi, käynyt koirakasvattajan peruskurssin ja perustanut oman Moselon kennelin. Jenna opiskelee myös koirahierojaksi.

Harrastuksena on koirien näyttely- ja vesipelastustoiminta omien koirien kanssa. Jenna toimii myös koirien vesipelastustoiminnan

Vesipelastusharjoitus.

Ruokailuhetki.

Kilpailussa.

kouluttajana. Lisäksi yksi koirista vierailee vanhustentalolla seurakoirana.

Koirien vesipelastustoiminta (VEPE)

Kiinnostus vesipelastustoimintaan sai alkunsa yhden koiran ollessa sopimaton näyttelytoimintaan. Rakkaalle ”perheenjäsenelle” tuli löytyä myös harrastus, ja ajatus vesipelastuksesta syntyi perheen yhteisen harrastuksen eli veneilyn myötä. Nykyisin perheen kaikki koirat harrastavat emäntänsä kanssa vesipelastusta, jonka tarkoituksena on ylläpitää pelastusvaistoa ja uintitaitoa. Toimintaan liittyy myös koe, jossa testataan koiran fyysistä kuntoa ja kykyä toimia vedessä.

Lajin fyysinen vaativuus asettaa rajoja osallistumiseen. Koiran on pidettävä uimisesta, lisäksi sen on oltava fyysisiltä ominaisuuksiltaan tarpeeksi vahva hinaamaan rantaan hukkuva tai venettä, välillä hyvinkin tuulisissa olosuhteissa. Toiminnassa ei etsitä hukkuvia, vaan

koira voi esimerkiksi pelastaa veden varaan joutuneen viemällä pelastusrenkaan ja vetämällä ihmisen rantaan. Koira voi myös hakea veneen uimalla rantaan tai viedä veneeseen esim. pelastusrenkaan.

Vesipelastustoimintaan osallistuvan koiran on oltava sosiaalinen ja perustotelevaisuuden tulee olla kunnossa - eikä noutohalustakaan haittaa ole. Vepen suosio on nykypäivänä kovassa kasvussa ja varsinkin noutajien keskuudessa lajista on tullut suosittu. Monipuolinen, vesihullu noutaja onkin omiaan kyseiseen lajiin.

Koirahieronta

Innustus koirahierontaan ja sen opiskeluun sai alkunsa em. harrastusten myötä Jennan huomattessa, että koirat suorittavat ja pärjäävät esim. kisoissa paremmin, kun koiran kehoa on huollettu säännöllisesti.

Koirahieronta sopii kaikenlaisille koirille kotikoira- ja harrastuskoiriin. Hieronnan tulisi kuulua jokaisen koiran hoitoon, olipa kyse aktiivisesta treenaajasta tai sohvalla makovasta kotikoira- ja liikuntaeläimistä tarvitsee säännöllistä huoltoa ja hoitoa koiran aktiivisuustasosta ja harrastuksista riippumatta. Mahdolliset tuki- ja liikuntaeläimien ongelmat aiheuttavat toimintakyvyn heikentymistä. Hieronta auttaa ehkäisemään ongelmien kehittymistä.

Jenna on perustanut tammikuussa oman yrityksen nimeltä Koirahieronta MuuHau.

Ja jottei mielenkiintoisuus loppuisi, Jenna jatkaa pätevyytymistään vuoden loppupuolella kouluttautumalla nautojen ja koirien kouluttajaksi. Nautoja koulutetaan esimerkiksi lypsyro-

botilla käymiseen, ruokintakioskien käyttämiseen, kosketuskohteen perässä siirtymiseen paikasta toiseen, päitsien pukemiseen ja taluttamiseen sekä lääkinällisiin toimenpiteisiin, kuten piikitykseen siedättämiseen ja neste-mäisen lääkkeen ottamiseen. Tavoitteena on mm. vähentää/välttää fyysisyyttä eläinten siirrossa. Tavoitteena on myös vähentää eläimen kokemaa stressiä/pelkoa hoitotoimenpiteissä. Tutkimusten mukaan nauta oppii yhtä hyvin kuin koira, ellei jopa paremmin.

Taina Saarenpää

Ohessa linkit jutussa oleviin toimintoihin

<https://moselon.blogspot.com/>
<https://moselon.blogspot.com/p/koirahieronta.html>

Keltainen Moottorisaha

Moottorisaha McCulloch.

Elettiin vuotta 1962. Isä toi sen eilen, kun tuli kirkolta. Moottorisahan McCulloch 1-52. Se oli keltainen. Ainoastaan sen päällä oli musta kotelo, joka oli ilmanpuhdistajan kansi. Hiukan viistosti ylöspäin sojottava terälaippa ketjuineen näytti sanovan, että missä ne puut olivat, minä kyllä pienin ne. Teräketju kiilsi kirkkaana kuin helminauha. Jokainen piikki terävänä. Sahan vasemmalla puolella, heti ilmanpuhdistajan kotelon alla, oli musta kuminen kotelo, jossa oli sahan käyntiin vaikuttavat suuttimet. Käynnistinkotelo oli sahan vasemmalla puolen mustine käynnistinnarun kahvoineen kuin käskien; **vedä tästä niin minä käynnistyn ja puren puuta kuin piru.** Takana olevan kahvan vieressä, molemmin puolin, oli kaksi mustaa nappia. Oikeanpuoleisesta pumppattiin teräketjuöljyä silloin kun sahattiin. Vasemmanpuoleinen oli ryyppynappula. Sahan etukahvan etupuolella oli bensatankin musta korkki ja kahvan takapuolella oli teräketjuöljysäiliön korkki. Takana vasemmassa kulmassa oli musta kumisuojuus, jonka alla oli sytytystulppa.

Isä ja velipoika laittoivat sahaa käyntikuntoon, minä seurasin silmä tarkkana sivusta. Tiesin tarkkaan, miten piti toimia. Bensan piti olla kaksitahtibensaa 1:20 eli 5 litran tuli laittaa 2,5 dl kaksitahtiöljyä. Osuuskaupan hoitaja pumppasi sopivan sekoituksen, piti vain sanoa: "sekoitusbensaa 1:20". Velipoika kantoi sahan puuliiterin eteen, laitto bensat ja öljyt sisälle. Sitten hän asetti jalkansa takakahvan

sisälle, laittoi ryyppyn päälle ja veti narusta, veti toisen, veti kolmannen ja viidennellä se lähti käymään. Isä seisoivat sivummalla ja koetti pitää minua loitolla. Mutta väkisin minä työnnyin velipojan luokse ja katselemaan tuota keltaista isolla äänellä murisevaa ihmettä.

Velipoika painoi sahan sahapukissa oleviin koivurankoihin. Ääni muuttui valittavaksi. Sininen pakokaasu leijaili ilmassa meidän ympärillämme. Sahan teräketjun puolelta lensi valkeaa sahanpurua, ja rankojen päästä tipahteli polttopuun mittaisia pölkyn pätkiä.

Hypin tasajalkaa ja huusin: "Suanko minähii, anna minäkii sahoon". Silloin isä tuli ja koppasi minua kainaloista, kantoi kauemmaksi. "Et sinä tuon ikänen poika ossoo sahata moottorisahalla. Ja siihen et koske. Usko tällä sanalla". Velipoika sammutti sahan, laittoi sen maahan ja sanoi: "Kyllä sinä vielä kerkiit sahata ihan tarpeeksi, kun kasvat."

Eräänä päivänä, kun tulin koulusta, ei kotona ollut ketään. Äiti oli nuorimman sisareni Irjan kanssa jossakin kylässä. Eila oli vielä ainakin kaksi tuntia koulussa ja veli-Yrjö ja isä olivat tukkia ajamassa metsäpalstalta laaniin. Olin ihan yksin kotona. Paiskasin repun nopeasti tuvan ovesta sisään ja juoksujalkaa painelin aittaani. Ja toden totta! Siellä se oli. Vintin portaan vieressä. Siinä, mihin velipoika oli sen eilen iltana laittanut. Menin sahan luokse varovasti, kuin peläten, että se lähtee karkuun.

Vaakunan kantaja.

Tartuin sen kahvaan ja nostin. Aika painavalta tuntui. Mutta siitä välittämättä kannoin sahan puuliiteriin.

Liiterin päässä oli iso kasa rankoja ja rankakas vieressä sahapukki. Aloin kantaa rankoja pukille. Kun mielestäni pukissa oli tarpeek-

si rankoja, hain puuliiterin nurkasta bensa- ja teräketjuöljykanisterit. Nyt alkoi tarkka vaihe; Bensakanisteria piti ensin ravistaa, että siellä olevat öljyt sekoittuisivat bensaan niin, että seos olisi tasalaatuista ja voitelti hyvin moottorin laakereita. Sitten kaadoin varovasti bensa tankkiin. Seuraavaksi täytin teräketjuöljysäiliön. Nyt oli keltainen moottorisaha valmiina käynnistettäväksi. Laitoin jalkani sahan takakahvaan niin kuin olin nähnyt velipojan tekevän. Muutama painallus mustasta ryyppynapista.

Kädet täristen painoin vasemmalla kädellä etukahvasta ja oikealla kädellä tartuin mustaan, kumiseen käyntiinvetokahvaan. Ja vedin!!! Naru tuli muutamia kymmeniä senttejä ulos käynnistyskotelosta. Mutta saha ei käynnistynyt. No, mikä avuksi?

Hain puuliiteristä kaksi ohkaista polttopuun pätkää. Asetin toisen takakahvan alakaaren päälle ja toisen etukahvan alakaaren päälle. Kävin seisomaan toinen jalka toisen puun päälle ja tartuin molemmin käsin käynnistyskahvaan. Ja vedin tosi nopeasti ja kovaa. Saha hörähti ja sammui. Pumppasin lisää bensa ryyppynapista ja toistin vedon. Kolmannelle kerralla saha lähti käyntiin. Innosta puhkuen heitin kalikat sivuun, ja kuin särkyvää astiaa käsitellen otin pörisevän sahan käsiini ja painoin varovasti kaasuliipaisinta. Moottorin ääni koveni ja sahan terä alkoi pyöriä nopeasti.

Kävelin muriseva saha käsissäni rankapukin viereen, nostin sahan ilmaan rankojen yläpuolelle ja painoin kaasua. Teräketju pyöri vinhaa vauhtia, saha tärisi käsissäni ja sininen savu leijaili ympärilläni. Varovasti painoin terän rankoihin ja muutaman nykäisyn jälkeen se alkoi painua puiden sisään. Saha tärisi ja valitti. Valokoinen puru lensi teräketjusta ja savu tuprusi

Huuhkaja.

Haukka.

Karhu olut -Karhu.

pakoputkesta. Viimein terä saavutti määrän-pään ja noin neljäkymmenen sentin mittainen polttopuurivi kaatui maahan. Ja ei kun seuraava sahaus. Ja niin oli hetkessä sahapukillinen rankoja pilkkeenä. Sammutin sahan, ja mikä riemu täytti mielen. Minä osasin! Minä tein sen! Ja ei kun uudet rangat pukille ja sahamaan.

Olin sahanut kolme pukillista, kun huomasin, että Tellu asteli reki perässä tietä pitkin kotiin päin. Tietysti isä ja veli-Yrjö istuvat reessä! Nyt tuli kiire! Juoksujalkaa juoksin kanisterit liiteriin. Samaa vauhtia moottorisahan aittaan. Kun tuln aitasta, kopsutteli Tellu jo pihalle, la-

don eteen. Yrjö oli suitsissa ja isä oli hypännyt jo puuliiterin edessä pois kyydistä. Siinä hän seisoi sahapukin vieressä, kirves olkapäällä. Katseli juuri sahattuja pölkkyjä. Kävelin korvat luimussa kohti pirttiä. Kun olin päässyt rappusten eteen, isä hihkaisi: "Leo! Tules tänne."

Pyörähdin ympäri ja varovasti kävelin kohti isää. Vilkaisin velipojan suuntaan ja siellä se vimisteli Tellun edessä. "Kuka nämä pölkkyt on sahanut?" Nielaisin pari kertaa, pyyhkäisin pihkaisella

Velipoika oli saanut Tellun kiinni ja tuli meidän luokse.

"Vai on Leksa ollut savotassa. Mutta elä nyt tuosta nuin suarmo. Jos se ei oo ollu muussa pahan teossa, kun omin luvin sahanu polttopuita", Yrjö sanoi naurussa suin.

"No en minä sitä, mutta särköö ittesä. Jiäköön nyt tähän, kun luppoot ettet ennee omin lupis moottorisahhaan koske.

"Joo luppoon minä", sanoin pää painuksissa. Nyt oli jo isänkin ilme liehtynyt ja naama hymyssä hän sanoi:

"Kun kerran oot sahanu pölykkyjä, niin saat pilikkoo ne haloks ja kantoo liiteriin. Tuossa on kirves. Mutta elä lyö jalaka. Eläkä kättees". Isä ojensi minulle kirveen ja lähti kohti pirttiä. Mennessään hän sano vielä Yrjölle:

"Vie sinä Tellu talliin ja anna heiniä ja vettä, minä tien sitten sille appeen. Särköö noita jalakoja niin pirusti, että pittää männä istumaan vähäks aikoo."

"Joo, kyllä minä sen juotan", vastasi Yrjö, ja sitten hän sanoi minulle:

"Millä pirulla sinä sen käyntiin sait?"

Otin lumessa lojuneet kalikat käteeni ja näytin velipojalle.

"Pistin toesen kalikan takakahvan sissään ja toesen etukahvan sissään ja kahella käellä vejiin."

"No jo oot keksinnä. Mutta kyllä sinä tajat olla aika riskissä kunnossa. Aattelin vain, että olisin tullu kaveriksi, mutta kun oot nuin riski, niin tajankin männä sisälle kun oon suanu Tellun talliin".

Niin meni velipoika Tellua ruokkimaan ja minä jäin pilkkomaan pölkkyjä. Ilta oli jo aika pitkällä, kun sain viimeiset pölkkyt pieniksi ja liiteriin. Väsyttikin aika kovasti. Mutta ylpeänä istahdin hakkuupölkylle. Vaikka olin saanut moitteet isältä moottorisahan käytöstä, mieli oli

korkealla. Minä oli sahanut moottorisahalla! Minä olen mies! En ollut enää pojankloppi!

Veistoksia moottorisahalla

Se oli ensimmäinen tutustuminen moottorisahaan. Sen jälkeen se on ollut tärkeä osa minun elämässäni. Voisin sanoa, ettei minulla ole ollut moottorisahatonta aikaa ollenkaan. Mutta varsinainen moottorisahaveistoskausi alkoi oikeastaan vasta 2016. Orimattilan kaupunki kaatoi lähipuistosta muutamia runkoja, ja minä ostin ne polttopuiksi. Mukana oli kaksi suurta mäntyrunkoa, joista sain idea kokeilla löydäkö minä pölkkyjen sisältä mitään. No jonkinlainen karhuhän sieltä löytyi. Mutta siitä se sitten alkoi. Toinen karhu oli jo parempi.

Seuraavana syksynä alkoi Wellamo-opistossa kuusipäiväinen moottorisahaveistoskurssi, joista kolme päivää oli syksyllä ja kolme keväällä. Siellä kurssin opettaja Kari Onninen, useita vuosia veistoa harrastanut, sai puhuttua minut ympäri ja lähtemään kilpailuun Padasjoelle toukokuussa 2018. Siellä sijoituin yhdeksän parhaan joukkoon ja olin tyytyväinen. Tosin kilpailijoitakin oli vain yhdeksän. Mutta parasta oli, että tutustuin saman henkiseen porukkaan.

Seuraavat kilpailut, joihin osallistuin, olivat Ilomantsin Karhufestivaalit. Tapahtuma oli kolmepäiväinen. Festivaalit olivat kansainvälistä tasoa, ja taso oli korkea. Veistäjiä oli ympäri Suomea; Suomenmestareita, Euroopan mestareita, Maailmanmestareita. Oli veistäjiä Virosta ja Venäjältä. Tunsin että nyt minä teen sitä, mistä minä olen aina haaveillut käyttämällä instrumenttina sellaista työkalua, jonka oikein käyttäminen vaatii taitoa.

Kun seisoo parimetrisen ison pölkyn edessä saha kädessä, ja miettii miten sen teoksen pölkyn sisästä löytää, mihin päin on karhun kas-

Kirstunvartija Roope Anikka.

vot tai kotkan siivet, niin kaikki muu ympärillä häviää. Olen vain minä, saha, pölkky ja se mitä pölkyn sisällä on. Kaikki muu sulkeutuu viimeistään silloin kun laitan kuulosuojaimet korville ja vedän sahan käyntiin.

Tulevan teoksen kuva on päässä ja sen mukaan täytyy sahata käsitellä. Aina valmis lopputulos ei ole sellainen, jonka kuva minulla oli päässä. Kun katselen valmista teosta, niin olenko minä siihen tyytyväinen? No en. Koko jutun juju on siinä, ettei koskaan saa olla omaan työhönsä tyytyväinen, ja hyvä niin. Silloin sitä yrittää aina tehdä seuraavasta entistä paremman.

Olen veistellyt kaikkein eniten karhuja. Karhu on mielenkiintoinen, sillä se on hiukan kuin taruelento: todellinen, mutta harva sen on elävänä luonnossa tavannut. Mystinen metsän valti, josta kunnioitavasti puhutaan. Todellinen King of the Forest. Linnuista olen tehnyt huuhekajia, pöllöjä, kotkia ja haukkoja. Myös joitakin koiria ja kettuja. Sarjakuvahahmoista Muumimamman käsilaukkuineen ja Roope Ankan istumassa rahakirstun päällä. Ehkä arvokkain teokseni oli Orimattilan seurakunnan leirikokouksen Riihikirkkoon lahjoituksena tekemäni Enkeli.

Olen osallistunut muutamiin veistokilpailuihin ja -tapahtumiin, mutta sijoitus on jäänyt kuuden sijan huonommalle puolelle. Paras sijoitukseni oli Parkanossa kesällä 2019, jossa sijoituin Suomenmestaruuskisoissa kuudenneksi. Osallistujia oli parikymmentä. Vuoden 2020 SM-kisat peruttiin koronatilanteen takia.

Ilomantsin Karhufestivaaleilla olen ollut kolmena kesänä. Heinolan SM-kisoihin osallistuin vuonna 2018.

Tapahtumista olin mukana Elimäen Mustolan kartanon veistotapahtumassa kesällä 2020. Sinne tein Haltijan ja Noita-akan kylvyssä. Nyt keväällä olin Kerimäellä Kerimaan Frozen Saimaa -veistotapahtumassa ja -kilpailussa. Kuluvaan vuoteen aikana olen ilmoittautunut ainakin Punkaharjun veistotapahtumaan, Suomussalmen SM-kisoihin ja Karhufestareille Ilomantsiin.

Moottorisahaveistoa aion harrastaa niin kauan kuin jaksan ja terveys sallii. Sitten lopetan, kun en enää jaksa nostaa käynnissä olevaa sahaa pääni yläpuolelle.

Leo Laakko

Talven tunnelmia

*On ollut taas pitkästä aikaa kunnon talvi:
lunta, pakkasta, maistunut läskisoosi ja palvi.*

*Ensin ei meinannut jouluksi lunta tulla,
eikä tapaninakaan voinut olla rekiajelulla.*

*Vaan sittenhän alkoi oikein vanhan ajan kelit,
tuli lunta niin, että meinasi hajota kolat ja pelit.*

*Puut pukeutuivat kuuraan ja lumihuntuun,
maisemat maalautuivat satumaiseen tuntuun.*

*Ihmiset innolla sukset ja kelkat esille nosti.
Moni pitkästä aikaa taas uudet välineet osti.*

*Ja sitten taas uutta lunta satoi päiviä öitä,
alkoi olla väsymykseen saakka lumitöitä.*

*Pitkästä aikaa kaupungissakin potkurikelit,
moni vaan oli hävittänyt jo nuo kulkupelit.*

*Lapsuudessa mentiin potkurilla usein kouluun
se ilo Jyväskylässäkään ei rajoittunut jouluun.*

*Ja jälleen pakkasta ja uutta lunta tuli lisää,
nyt jo monella alkoi tulla ikävä äitiä ja isää.*

*Minne nyt laittaa tuo hillitön lumen määrä?
Pihojen mitoitus oli tähän lumimassaan väärä.*

*Jo viimein aurinko lämmitti, tuli plussan kelit.
Suli katoilta vettä niin, että tynnyreitä tyhjensit.*

*Sitten taas pakkasta, aurinkoa ja pitkää päivää.
Tuntui, että hetki meni ilman huolien häivää.*

*Kunnes taas jälleen satoi uutta, valkeaa lunta.
Onko tämä enää totta vai onko tämä unta?*

*Pian aurinko kuitenkin tämänkin talven voittaa,
juhannukseksi häviävät lumet ja kesä koittaa.*

*Jää mieliimme tästä talvesta ihana muisto:
oli lunta, talven riemuja ja suksilla loistava luisto.*

Sirpa Herve (o.s. Laukkanen)

Sirpa Herve ensi vuonna 100 vuotta täyttävän, lumisen lapsuuden kodin pihalla Jyväskylässä.

Laukkasten sukuneuvosto 2018-2021

Heikki Laukkanen
puheenjohtaja
Runonlaulajantie 123, 51900 Juva
puh. 040 075 5204
heikkilaukkanen64@gmail.com
[Kerimäen sukuhaara](#)

Johanna Lindbohm
varapuheenjohtaja
Länsiranta 1 A 4, 50130 Mikkeli
puh. 040 590 4527
johanna.lindbohm@gmail.com
[Juvan sukuhaara](#)

Oskari Laukkanen
varainhoitaja
Neularanta 4, 70780 Kuopio
puh. 040 027 1353
oskari.laukkanen@gmail.com
[Pielaveden sukuhaara](#)

Leo Laakko
lehtivastaava
Latvakuja 2, 16300 Orimattila
puh. 044 323 7475
leo.laakko@gmail.com
[Kiuruveden \(Kinttaa\) sukuhaara](#)

Antti Laukkanen
lehden oikoluku
Retkeilijänkatu 6 A 10, 00980 Helsinki
puh. 040 076 9808
antti.t.laukkanen@gmail.com
[Parikkalan \(Kinnarniemen\) sukuhaara](#)

Taina Saarenpää
sihteeri
Näätäkuja 3 B 11, 01480 Vantaa
puh. 040 580 8655
taina.saarenpaa@live.fi
[Kiteen sukuhaara](#)

Risto Laukkanen
jäsenrekisterinhoitaja
Lehtokatu 14, 40630 Jyväskylä
puh. 040 064 7637
risto.laukkanen@elisanet.fi
[Kesälahden sukuhaara](#)

Pia Laukkanen
tuotteiden myynti
Lehtokatu 14, 40630 Jyväskylä
puh. 050 344 0456
mariapia.laukkanen@gmail.com
[Kesälahden sukuhaara](#)

Juhani Tenhunen
sukuneuvoston jäsen
Päiväkummuntie 8 B 6, 02210 Espoo
puh. 040 861 0723
e.juhani.tenhunen@gmail.com
[Pielaveden sukuhaara](#)

Sami Laukkanen
nuorisovastaava
Koulutie 7 A 5, 18300 Heinola
puh. 045 884 5671
laukkanensami@hotmail.com
[Kiuruveden \(Kinttaa\) sukuhaara](#)

Posti Green

Talvinen kuva Vesijärven Kaajanselältä. Pirppulanharjulta Hotelli Tallukan takaa kuvattu. Kuvassa näkyvä isompi saari on Varjansaari ja vasemmalla puiden takana näkyvä saari on Lehtinen. Varjansaaren takaa kulkee laivaväylä Vääksyn kanavalle.

Oikaisu edellisen lehden takakanteen:

Takakannen kuvatekstiin on vahingossa tullut maininta Turun rauhasta, vaikka kyseessä oli Uudenkaupungin rauha 1721. Varsinaisessa jutussa lehden sivuilla 32–34 tiedot Uudenkaupungin rauhasta olivat oikein.